

Η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ ΣΤΟ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΟΣ ΡΙΖΑΡΗ

Η 'Ακαδημία 'Αθηνών είναι το 'Ανώτατο Πνευματικό 'Ιδρυμα της χώρας μας. Αυτή η ιδιότητά της, έστω και σαν θεωρητική έκφραση, την υποχρεώνει να ακτινοβολεί προς όλες τις κατευθύνσεις πρώτιστα 'Η θ ο ς, αυτό που καταξιώνει τα πνευματικά και επιστημονικά έργα του 'Ιδρύματος.

Εμείς, από τη μικροσκοπική γωνιά, μιας ακριτικής περιοχής, που λέγεται Ζ α γ ό ρ ι, που για τον πολιτισμό και την παράδοσή του πιστεύουμε πως κάτι θα ξέρουν οι κ.κ. 'Ακαδημαϊκοί μας, δεν έχουμε στοιχεία για να κρίνουμε και αξιολογήσουμε αν η προσφορά της 'Ακαδημίας προς το 'Εθνος ήταν αυτή που είχαν οραματιστεί οι ιδρυταί της. Έχουμε όμως το δικαίωμα, γιατί μας το έδωσε η ίδια η 'Ακαδημία, να ελέγξουμε τη στάση της απέναντι στο Πανζαγορισιακό—και ταυτόχρονα Πανηπειρωτικό—αίτημα που αποβλέπει στην τροποποίηση των όρων της Διαθήκης των Ριζάρηδων έτσι που το κληροδότημα να εκφράζει την πραγματική θέληση των ευεργετών.

Ζητούν δηλαδή οι 'Ηπειρώτες να τροποποιηθεί η Διαθήκη ώστε να γίνει δυνατή η ανταπόκριση της θέλησης των Ευεργετών προς τις ανάγκες της εποχής και στις συνθήκες που έχουν δημιουργηθεί τόσο στο Ζαγόρι, όσο και στο χώρο της Παιδείας πανελλήνια.

Και ενώ περιμέναμε από την 'Ακαδημία — μια που ισχυρίζεται ότι ενδιαφέρεται για το κληροδότημα— τη συμπαράσταση στην προσπάθεια που καταβάλλεται, αντιμετωπίζουμε την έκδηλη έχθρότητά της. Αυτή η στάση της στο Πανηπειρωτικό αίτημα, που υλοποιήθηκε με προσφυγή στα άρμόδια Δικαστήρια, χαρακτηρίζεται από όλους τους 'Ηπειρώτες σαν έκδηλη προσπάθεια έπηρεασμού των αποφάσεων της Δικαιοσύνης. Σέ δημοσιευόμενο σ' άλλη στήλη άρθρο του (αναδημοσίευση από την εφημερίδα «Καθημερινή») ο γνωστός δημοσιογράφος κ. Σπύρος 'Αλεξίου αναλύει την κατάσταση που επικρατεί σήμερα στη Ριζάρειο σχολή — κατάσταση απαράδεκτη από κάθε άποψη — και τεκμηριώνει με στοιχεία το δίκαιο του Πανηπειρωτικού αιτήματος, εξάγοντας συμπεράσματα και προβαίνοντας στους δικούς του χαρακτηρισμούς για τη στάση της 'Ακαδημίας. Εμείς θα δημοσιεύσουμε ολόκληρο το κείμενο της Συγκλήτου της 'Ακαδημίας 'Αθηνών, που υπογράφει ο Γενικός Γραμματέας της 'Ακαδημίας, για να δώσουμε σ' όλους την ευχέρεια να κρίνουν μόνοι τους την αντιπειρωτική θέση της Συγκλήτου. Να λοιπόν το κείμενο:

Αθήναι, 15 Νοεμβρίου 1979

Η Σύγκλητος της 'Ακαδημίας 'Αθηνών με κατάπληξιν και λύπην επληροφόρηθη ότι ώρισμένα Σωματεία, των οποίων η έδρα είναι εις την 'Ηπειρον, ωδήγησαν την Ριζάρειον 'Εκκλησιαστικήν Σχολήν εις τα δικαστήρια με σκοπόν να ανατρέψουν το πνεύμα και το γράμμα των ιδρυτών αυτής, των 'Εθνικών Ευεργετών Μάνθου και Γεωργίου Ριζάρη.

Η 'Ακαδημία 'Αθηνών απένευσε πρὸς ἐτῶν τὸ Χρυσούν Μετάλλιον εις την γεραρὰν Ριζάρειον 'Εκκλησιαστικήν Σχολήν διὰ

τὸν μακρὸν αὐτῆς βίον καὶ τὸ λαμπρὸν ἔργον της, ἔργον ἐθνικῆς Παιδείας. Δὲν εἶναι ἀληθές ὅτι ὁ σκοπός, τὸν ὁποῖον ἔθεσαν οἱ ἀσπίδοι Ριζάραι διὰ τῆς διαθήκης δὲν ἐκπληροῦνται ἀπὸ τὸ 'Ιδρυμα, τὸ ὁποῖον τόσον ἔχει συμβάλει ἐπὶ ἓνα καὶ ἥμισυ σχεδὸν αἰῶνα εἰς τὴν ἀνάδειξιν πνευματικῶν ἡγετῶν τοῦ 'Εθνους. Ἐπισκοποὶ, ἱερεῖς, καθηγηταὶ Πανεπιστημίου, πολιτικοὶ ἄνδρες, καθηγηταὶ Γυμνασίων καὶ διδάσκαλοι ὑπῆρξαν μαθηταὶ τῆς Σχολῆς αὐτῆς, ἡ ὁποία δὲν παρέδιδε μόνον εἰς αὐτοὺς τὰ γράμματα, ἀλλὰ καὶ τὸ ἥθος. Δὲν χρειάζεται νὰ ἀναφέρωμεν ἐδῶ ὀνόματα διότι εἶναι τόσον πολλὰ καὶ τόσον γνωστά, ὥστε νὰ θεωρῆται τοῦτο περιττόν.

Ἡ Σύγκλητος τῆς 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν εἶναι βεβαία ὅτι ἡ 'Ελληνικὴ δικαιοσύνη θὰ ἀναγνωρίσῃ τὸ μέγα ἔργον τῆς Ριζάρειου Σχολῆς καὶ θὰ προστατεύσῃ μετὰ τὴν δικαίαν αὐτῆς ἐπιμεθορίαν τόσον τὸ πνεῦμα, ὅσον καὶ τὸ γράμμα τῆς διαθήκης τῶν Ριζάρων. Ἐὰν αὐτὰ διασαλευθοῦν εἰς τὴν ἐποχὴν μας, ἐνῶ ἐπὶ ἓνα καὶ ἥμισυ αἰῶνα ἦσαν σεβαστά, τότε θὰ εἶναι δύσκολον εἰς τὸ μέλλον νὰ υπάρξουν 'Εθνικοὶ Εὐεργεταί, ὅταν θὰ γνωρίζουν ὅτι ἡ βούλησίς των δὲν θὰ εἶναι σεβαστὴ ἀπὸ τοὺς ἐπιγιγνομένους. Μὲ τὸ πνεῦμα τοῦτο ἡ Σύγκλητος τῆς 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν ἐρχεται νὰ συμπαρασταθῇ εἰς τὸν ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον διεξάγει σήμερον ἡ Ριζάρειος 'Εκκλησιαστικὴ Σχολὴ καὶ νὰ εὐχηθῇ ὅπως ἡ βούλησις τῶν ιδρυτῶν αὐτῆς παραμείνῃ ἀθικτος.

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς

ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Θὰ χρειάζοταν πολὺς χώρος γιὰ νὰ ἀναλυθοῦν οἱ ἀπαράδεκτες καὶ γιὰ τὴν κοινὴ λογικὴ — σὲ σύγκρισιν μετὰ τὰ στοιχεῖα ποὺ παραθέτει ὁ κ. 'Αλεξίου — θέσεις τῆς 'Ακαδημίας. Θὰ θέσουμε μόνον ὀρισμένα ἐρωτήματα, στὰ ὁποῖα ἔχει ὑποχρέωσις νὰ ἀπαντήσῃ:

α) Εἶναι σύμφωνη μετὰ τὰς στοιχειώδεις ἠθικὰς ἀρχὰς ἡ παρέμβασίς της σὲ μιὰ ὑπόθεσιν ποὺ ἐκρεμεῖ ἀκόμα στὰ Δικαστήρια, παρέμβασιν ποὺ δημιούργησε σ' ὅλους τοὺς 'Ηπειρώτες ὄχι ἀπλῶς τὴν ὑποψία ἀλλὰ τὴν βεβαιότητα, ὅτι ἐγινε γιὰ νὰ ἐπηρεασθῇ ἡ ἀπόφασις τῆς Δικαιοσύνης, ἀφοῦ τὸ 'Ανώτατο Πνευματικὸ 'Ιδρυμα τῆς χώρας ἔρριξε τὸ βάρος τοῦ πρὸς τὴν μίαν πλευρὰ τῶν ἀντιδίκων;

β) Εἶναι ἐπιτρεπτό στὴν 'Ακαδημίαν 'Αθηνῶν νὰ χρησιμοποιοῖ ψευτικὰ στοιχεῖα γιὰ νὰ ἀποδυναμώσῃ ἀσφαλῶς τὸ περιεχόμενον τῆς 'Ηπειρωτικῆς προσφυγῆς; Δὲν εἶναι ψεύτικοι οἱ ισχυρισμοὶ της ὅταν γράφει ὅτι στὴ Δικαιοσύνη προσέφυγαν μόνον μερικὰ σωματεῖα ποὺ ἐδρεύουν στὴν 'Ηπειρον, ἐνῶ εἶναι γνωστὸ καὶ ἔπρεπε νὰ γνωρίζῃ — τώρα πιστεύουμε πῶς τὸ ἔμαθε γιὰ τὴν σχετικὴ ἀπάντησιν — ὅτι ὅλα τὰ 'Ηπειρωτικὰ Σωματεῖα τῶν 'Αθηνῶν, μετὰ τὰς νόμιμες ἐκπροσωπήσεις τοὺς πρωτοστατοῦν στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν τροποποίησιν τῆς Διαθήκης τῶν Ριζάρηδων;

γ) Μήπως ἡ 'Ακαδημία 'Αθηνῶν μετὰ τὴν στάσιν της αὐτῇ ἐπιδιώκει νὰ θολώσῃ τὰ νερά γιὰ νὰ μὴν ἔρθουν στὸ προσκήνιο τοῦ ἐνδιαφέροντος θέματα, ποὺ σχετίζονται μετὰ ὅλ-

• ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ 2ῃ ΣΕΛ.

Ο ΑΘΗΝΑΪΚΟΣ ΤΥΠΟΣ
ΓΙΑ ΤΟ ΡΙΖΑΡΕΙΟ ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑ

Ἡ Ριζάρειος τότε καὶ τώρα

Ἡ Ἀκαδημία τῶν Ἀθηνῶν ἔκανε πρὶν λίγες ἡμέρες μιὰ ἀνακοίνωση σχετικὴ μὲ τὴ Ριζάρειο Σχολὴ καὶ τὴ δικαστικὴ διαμάχη μεταξὺ μέρους τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τοῦ ἱδρύματος καὶ τριῶν ἡπειρωτικῶν πνευματικῶν σωμάτων. Τὸ ἀνώτατο πνευματικὸ μας ἱδρυμα, ἀγνωστο γιὰ ποῖο λόγο καὶ ἀπὸ ποῖα — ἀσφαλῶς ἄδολα — αἰτία κινήθηκε, «προδίκασε τὴν ἀπόφαση τοῦ Ἐφετερίου Ἀθηνῶν, πού ἔχει ἐκδικάσει τις προσφυγές.

Οἱ Ἠπειρώτες ὑπεύθυνοι τῶν ὀργανώσεών τους, μὲ στοιχεῖα καὶ ἀριθμούς, ζήτησαν νὰ τροποποιηθοῦν οἱ ὅροι τῆς διαθήκης τοῦ Γεωργίου Ριζάρη γιὰ νὰ εἶναι σύμφωνη καὶ σήμερα μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ διαθέτη. Οἱ προσφυγόντες ὑποστηρίζουν πὼς ἡ διαθήκη πού γράφτηκε τὴν 1η Ἰανουαρίου τοῦ 1840, ἀν δὲν προσαρμολογῆται στὰ σημερινὰ δεδομένα, πολὺ θὰ ἀπέχει ἀπὸ τὴ θέληση τῶν εὐεργετῶν.

Ἀσχοληθήκαμε μὲ τὸ θέμα αὐτὸ παλαιότερα καὶ δώσαμε ὅλες τις λεπτομέρειες. Ἐκεῖνο πού πρέπει νὰ ξαναποῦμε σήμερα εἶναι πὼς ὅταν, ἡ διαθήκη μιλοῦσε γιὰ ἐκκλησιαστικὴ παιδεία μόνον, πρὶν 140 χρόνια, ἐννοοῦσε τὴ γενικὴ παιδεία τοῦ ἔθνους. Ἔτσι ἦταν τότε. Τώρα ὅμως μὲ δύο θεολογικὲς σχολὲς στὰ Πανεπιστήμια, μὲ 11 ἐκκλησιαστικὲς σχολὲς καὶ ἀκαδημίες καὶ μὲ τὴν παιδεία ὅχι πιά στὰ χέρια τῶν παπάδων, εἶναι ἀμαρτία τόσα χρήματα νὰ πηγαίνουν γιὰ τὴν Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ τῆς Ριζαρείου τῶν Ἀθηνῶν καὶ σ' ἓνα οἰκοτροφεῖο δημοτικὸ στὸ Μονοδένδρι Ζαγορίου καὶ τώρα, μὲ τὰ ἀπὸ τόσα χρόνια στὴ διατεχὴ ἡπειρωτικῶν χειροτεχνημάτων. Ἡ σχολὴ ἔχει τὸ Ἀτάξιο Λύκειο μὲ 91 παιδιά, ὑπηρετοῦν καὶ πλὴν σχολῆς ἔχει τὸ διττάξιο φροντιστήριό μὲ 19. Ἡ πρώτη τάξη δ' αὐτῶν καὶ ἡ δευτέρη 11. Γι' αὐτὰ τὰ 110 παιδιά, ὑπηρετοῦν καὶ πλὴν ὀνώνονται ἀπὸ τὴ Σχολὴ ἐννέα λυκειαρχεῖς τρεῖς καθηγητὲς καὶ ἐπὶ πλέον ἔκτακτοι καθηγητὲς πανεπιστημίου καὶ ἄλλοι, πού διδάσκουν μὲ τὴν ὥρα. Ἀκόμη, ὑπάρχουν περὶ τοὺς 80 μὲ 90 ὑπάλληλοι. Ἡ ἀπόδοση τῆς Σχολῆς φάνηκε πέραι ὅταν ἡ ἀποτυχία τῶν 26 ἀποφοίτων τοῦ γυμνασίου γιὰ τὴν πρώτη λυκείου ἔφτασε στὸ 82,5%.

Ἡ Σχολὴ, διαθέτει 45 ἑκατομ. ἔσοδα τὸ χρόνο καὶ πολὺ σύντομα θὰ γίνουν 100 μὲ τις νέες συμφωνίες μὲ τὸ κράτος. Καὶ ρωτᾶνε οἱ Ἠπειρώτες: Ἀξίζει τὸν κόπο νὰ χάνεται τόσο χρήμα μόνον γιὰ μιὰ σχολὴ μὲ τόσο λίγα παιδιά; Προτείνουν: Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐκπαίδευση ἔχει περάσει τώρα πιά στὰ χέρια τοῦ ἐπισήμου κράτους μὲ ὅλα τὰ ἱδρύματα πού προαναφέρα-

με. Ἐπαψε, δηλαδή, ἡ Ριζάρειος νὰ εἶναι ὅπως ἦταν πράγματι ἐπὶ 10ετίες τὸ μόνον σχολεῖο πού τροφοδοτοῦσε τὴν Ἑλληνικὴ ὀρθόδοξη μὲ σωστὰ μορφωμένο κλῆρο ὅλων τῶν βαθμῶν τῆς ἱεραρχίας. Ὅπως εἶπαμε πρὶν ὅταν ὁ Γ. Ριζάρης ἔχτιζε καὶ χρηματοδοτοῦσε τὴν ἱερατικὴ σχολὴ τὸ 1840, θεμελίωσε τὴ σωστὴ παιδεία τοῦ γένους. Αὐτὸ ἦταν τὸ πνεῦμα τοῦ. Ἀποδίδει, λοιπόν, ἡ Σχολὴ μὲ τὴ μόρφωση 100 παιδιῶν σήμερα καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τους στὰ ἐκκλησιαστικὰ μὲ ἀμφίβολο τὸ ἂν θὰ ἱερωθοῦν, τὴ θέληση τοῦ Ριζάρη. Οἱ Ἠπειρώτες καὶ οἱ τέσσερις ἀπὸ τοὺς ἐννέα συμβούλους τοῦ ἱδρύματος λένε ὅχι. Γιατί συμβαίνει καὶ τοῦτο: Τὸ συμβούλιο πού διοικε σήμερα τὸ ἱδρυμα μὲ μιὰ ἰσχυρὴ

ΤΟΥ ΣΠΥΡΟΥ ΑΛΕΞΙΟΥ

πλειοψηφία ἀντιτίθεται στὴν τροποποίησιν τῆς διαθήκης. Λένε ὅχι οἱ Ἠπειρώτες καὶ ζητοῦν: Νὰ γίνῃ ἓνα πρότυπο γυμνάσιο μὲ οἶκο τροφείο. Ἐνὰ ἐπίσης πρότυπο κλασικὸ λύκειο γενικῆς κατευθύνσεως πάλι μὲ οἰκοτροφεῖο, μιὰ ἀνώτερη ἐκκλησιαστικὴ σχολὴ τριετοῦς φοιτήσεως γιὰ τὴ διδασκαλία ἀποκλειστικῶς θεολογικῶν μαθημάτων. Προθέτουν: Ἀπὸ τὰ ἔσοδα τοῦ κληροδοτήματος τὰ 50ο) ο νὰ διατίθενται γιὰ τὴ λειτουργία τῶν τριῶν σχολείων τῆς Ριζαρείου καὶ τὰ ἄλλα 50ο) ο γιὰ κοινωφελεῖς σκοπούς, κυρίως στὰ χωριά τοῦ Ζαγορίου, μὲ σκοπὸ νὰ ξαναζωντανέψουν καὶ νὰ σταματήσῃ ἡ ἐγκατάλειψη.

Τὸ προεδρεῖο τῆς σχολῆς μὲ τὴν πλειοψηφία τοῦ ἐνὸς μέλους, ἀντιδρᾷ σὲ κάθε εἶδους ἀλλαγὴ καὶ ἀντὶ ἄλλου ἐπιχειρήματος, ἀναφέρει τὴν προσφορά τῆς Σχολῆς στὴ νεώτερη ἱστορία τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ παρέμβαση τῆς Ἀκαδημίας, ἐνῶ ἀναμένεται νὰ ἐκδοθῇ ἡ ἀπόφαση τοῦ Ἐφετερίου, ἔβρισε τοὺς ἐνδιαφερομένους γιὰ τὴν ἀπόδοση τῶν κληροδοτημάτων. Τὸ κείμενο εἶναι ἀλήθεια λίγο «τολμηρὸ», γιὰ τί λέει:

«Δὲν εἶναι ἀλλοθὺς ὅτι ὁ σκοπὸς τῶν ὁποίων ἔθεσαν οἱ ἀρμόδιοι Ριζάρη διὰ τῆς διαθήκης δὲν ἐκπληροῦνται ἀπὸ τὸ ἱδρυμα, τὸ ὁποῖον τῶς ἔχει συμβάλει ἐπὶ ἓνα καὶ ἡμις σχεδὸν αἰῶνα εἰς τὴν ἀνάδειξιν πνευματικῶν ἡγετῶν τοῦ ἔθνους. Ἡ Σύγκλητος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν εἶναι βεβαία ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ δικαιοσύνη θὰ ἀναγνωρίσῃ τὸ μέγα ἔργον τῆς Ριζαρείου Σχολῆς καὶ θὰ προστατεύσῃ μὲ τὴν δικαίαν αὐτῆς ἐπιμετηρίαν τὸν τὸ πνεῦμα ὅσον καὶ τὸ γράμμα τῆς διαθήκης τῶν Ριζάρων».

Οἱ Ἠπειρώτες πού ἀπορροῦν μὲ

♦ Ἀναδημοσιεύουμε σχόλια ἀπὸ τις ἐφημερίδες τῶν Ἀθηνῶν «Καθημερινή» καὶ «Βῆμα»

Οἱ Ἠπειρώτες καταγγέλλουν τὴν Ἀκαδημία

Γιὰ ἀδικαιολόγητη παρέμβαση στὴ διαμάχη τοῦ ἡπειρωτικοῦ κόσμου μὲ ὀρισμένους συμβούλους τῆς Ριζαρείου Σχολῆς καὶ γιὰ ἀνεπίτρεπτη ἀνάμειξη στὸ ἔργο τῆς δικαιοσύνης καταγγέλλουν τὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν μὲ ἐπιστολὴν τοὺς πρὸς «ΤΟ Βῆμα» ἡ Πανεπιστημιακὴ Συνομοσπονδία Ἑλλάδας, ἡ Ἠπειρωτικὴ Ἐταιρία καὶ ἡ Ἐνωσις Ζαγορισίων.

Στόχος τῶν μαζικῶν φορέων τοῦ ἡπειρωτικοῦ κόσμου — τονίζεται στὴν ἐπιστολὴ — εἶναι ἡ ἐξυγίανση τῆς Ριζαρείου Σχολῆς ἡ κατάργησις τοῦ σημερινοῦ ἐκπαιδευτικοῦ της καθεστῶτος καὶ ὁ προσανατολισμὸς τῆς σὲ νέους ἐκπαιδευτικὸς στόχους προσαρμολογούμενος στὶς σημερινὲς κοινωνικὲς συνθῆκες. Καὶ γιὰ τὴν ἐπίτευξιν τῶν στόχων αὐτῶν τὰ τρία σωματεῖα ἔχουν προσφύγει στὴ δικαιοσύνη. Στὴν ἐπιστολὴ τῶν μαζικῶν ἡπειρωτ. φορέων καταγγέλλεται ὅτι τὸ σημερινὸ ἐκπαιδευτικὸ ἔργο τῆς Ριζαρείου Σχολῆς ἔχει στὴν πράξιν ἀποτύχει καὶ ἡ διατήρησή του μὲ τὴν ἰσχύουσα δομὴ ἐξυπηρετεῖ ἀπλὰ καὶ μόνον ὀρισμένα πρόσωπα...

Τὸ πλήρες κείμενο τῆς ἐπιστολῆς ἔχει ὡς ἐξῆς:

«Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ἡ ὁποία ἔχει γνωρίσει ὅσο ὀλίγα πνευματικὰ ἱδρύματα τὴν Ἠπειρωτικὴν Εὐποιία, προσέβαλε αὐτὲς τις μέρες βαρύτητα τὸν Ἠπειρωτικὸν κόσμον καὶ ἐπιχειρήσας ἀνεπίτρεπτη ἀνάμειξη στὸ ἔργο τῆς Ἑλληνικῆς Δικαιοσύνης.

Συγκεκριμένα, μὲ ἀνακοίνωση τῆς Συγκλήτου της, τὴν ὁποία ὑπογράφει ὁ Γεν. Γραμματεὺς κ. Ι. Θεωδωρακόπουλος, γεμάτη ἀρηρημένους γενικότητες καὶ ἀρκετὴ παρελθοντολογία, ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν προέτρεξε ἀδυσάνιστα νὰ λάβει μέρος στὴ διαμάχη μεταξὺ ὀλόκληρου τοῦ Ἠπειρωτικοῦ κόσμου καὶ ὀρισμένων Συμβούλων τῆς Ριζαρείου Σχολῆς (5 ἐπὶ συνόλου ἐννέα), οἱ ὁποῖοι ἀποτελέσαντες ἀσθενὴ πλειοψηφία, ἀποδύονται σὲ μιὰ βίαιη προσπάθεια νὰ συντηρήσουν στὴ Ριζάρειο ἓνα ἐκπαιδευτικὸ καθεστῶς, τὸ ὁποῖο εἶναι ξεπερασμένο καὶ καταδικασμένο ἀπὸ τις κοινωνικὲς καὶ ἄλλες

τὴν ἀντόκλητη πρωτοβουλία τῆς Ἀκαδημίας, πού δὲν μᾶς ἔχει συνηθίσει σὲ τέτοιου εἶδους «παρεμβάσεις», ἐρωτοῦν μετὰ ἀπὸ ποῖα καὶ ποῖον εἶδους ἔρευνα διαπιστώθηκαν αὐτὰ καὶ ἀκόμη, ἀν δεοντολογικῶς στέκει ἡ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴ δικαιοσύνη «βοήθεια» τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

συνθῆκες τῆς ἐποχῆς μας.

Γιὰ νὰ μάθει ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς καὶ ἡ ἀπληροφόρητη Ἀκαδημία Ἀθηνῶν στὸ σημερινὸ ἀδιέξοδο τῆς Ριζαρείου, ἀναφέρουμε ὑπεύθυνα, ὡς ἐκπρόσωποι τῶν 300.000 Ἠπειρωτῶν τῆς Πρωτεύουσας, πού ἀγωνίζονται γιὰ τὴν ἐξυγίανσίν της ὅτι στὰ δύο σημερινὰ ἐκπαιδευτικὰ σχήματα τῆς Σχολῆς (Λύκειο καὶ Ἐκκλησιαστικὸ Φροντιστήριον φοιτοῦν ἀντίστοιχα 90 καὶ 20 μαθητὲς οἱ ὁποῖοι ἀπασχολοῦν 9 λυκειαρχεῖς 2 Γυμνασιαρχεῖς, 2 καθηγητὲς Μέσης καὶ 8 καθηγητὲς Πανεπιστημίου, καθὼς καὶ ἄλλα 78 άτομα προσωπικῶ, μὲ συνολικὴ ἐτήσια ἐπιβάρυνση 23.000.000! δρχ. Ἀξίζει, ἀλήθεια, νὰ δαπανᾷται ἓνα τέτοιο ποσὸ μὲ τὸ πρόσημα τῆς Ἐκκλησιαστ. Παιδείας καὶ ἱερωσεως, ὅταν σηματοδοτοῦν, ὅτι ἀπὸ φοιτοῦν τῆς Σχολῆς ἱερόνουν κατὰ ποσοστὸ 50) ο περίπου, ἐκτὸς ἀπὸ ἐκείνους πού φοιτοῦν στὸ Φροντιστήριον γιὰ νὰ ἀποκτήσουν περὶ ὅσον προσόντα καὶ εἶναι ἤδη πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἱερωμένοι ἡλικίας μὲ χοῖ 45 ἐτῶν περίπου!!! Κοντὰ σ' αὐτὰ τὰ στοιχεῖα ἂς προστεθῇ καὶ τὸ ποσοστὸ ἀποτυχίας 82,6) ο (πανελλήνιο ρεκόρ) πού σημειώσαν οἱ μαθητὲς τῆς Ριζαρείου στὶς πανελλήνιες ἐξετάσεις Ἀπριλίου Αὐτῆς λοιπὸν τῆς ἀπορρέουσας κατὰ τὰς ἀποδείξεις ὑπεραμύνεται ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν.

Φυσικὰ κανένας δὲν παραγνωρίζει τὸ λαμπρὸ ἔργο τῆς Ριζαρείου κατὰ τὴν πολυετὴ ἱστορία της, ἀλλὰ σήμερα ἡ πραγματικότητα εἶναι διαφορετικὴ καὶ μὲ βάση τις νέες συνθῆκες οἱ ἡπειρώτες ἤ τοῦν δικαστικῶς ἀπὸ τὴ Ριζ. μὲ τὸ 50ο) ο τῶν εισοδημάτων της νὰ λειτουργήσῃ α) Ἀνωτέρα Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ — πραγματικὸ μοντέλο Θεολογικῆς Παιδείας καὶ ὅχι σὺν τὸ ἀποτυχημένον κατασκευασμα τοῦ σημερινοῦ Φροντιστηρίου της — β) Πρότυπο Γυμνάσιο καὶ γ) Πρότυπο Κλασικὸ Λύκειο. Τὸ ὑπόλοιπο δὲ 50ο) ο τῶν εισοδημάτων της νὰ διατίθεται κατὰ κύριο λόγο στὸ Ζαγόρι (ἰδιαίτερη πατριδὰ τῶν Ἐβεργετῶν) γιὰ εὐρύτερους μορφωτικὸς καὶ πολιτιστικὸς σκοποὺς καὶ συγκεκριμένα γιὰ συντήρησιν τῶν ἀπαράμιλλων ἐκκλησιαστικῶν μνημείων τοῦ Ζαγορίου παροχὴ ὑποτροφῶν ἐσπερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ σὲ ἀριστοὺς, τὴν ἀποδόσκειν λειτουργία καὶ ἀνάπτυξιν τῆς Ριζαρείου Χειροτεχνικῆς Σχολῆς πού ἱδρύθηκε πρόσφατα στὸ Μονοδένδρι κ. ἄ.

Αὐτοὺς λοιπὸν τοὺς ὑψηλοὺς στόχους ἀντιμετώπιζει ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ἡ ὁποία ὑποτίθεται ἀπὸ

• Συνέχεια στὴν 15η Σελίδα

ΖΑΓΟΡΙΣΙΑ

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Συνεχίζουμε τὴ δημοσίευση τῶν Ζαγορισίων δημοτικῶν τραγουδιῶν! Γιὰ νὰ τὰ θυμηθοῦν οἱ παλαιότεροι καὶ νὰ νοσταλγήσουν!! καὶ νὰ τὰ μάθουν οἱ νεώτεροι νὰ τὰ χορεύουν καὶ νὰ τὰ τραγουδοῦν.

ΤΟ ΠΑΠΙΚΟ (ἀργός, θαρὺς, Ζαγορίσιος χορὸς)

Κίνησ' ὁ Πρωτοσύγγελος Βρύση νὰ θεμελιώσῃ, Κι' οὔτε κανένας χωριανὸς γροσάκι νὰ μὴ δώσῃ, Βρῆκε μαστόρους διαλεχτοὺς ἀξιους πελεκητάδες, Κοντωτὲς ἀπ' τὴ Μόλιστα κι' ἀπὸ τὸ Πικλάρι. Καὶ ὁ Τελάλης φώναζε ψηλὰ ἀπ' τὸν "Αἶ - Γιώργη: — Γιὰ συνταχτήτε νὰ σὰς πῶ κι' ὅλοι ν' ἀκουρμαστεῖτε — Ὅσον κίρὸ, παιδιάμ' κι' ἂν ζήσετε ἐσεῖς νὰ μολογάτε — Στὸ Πάπικο στὸ «Μαχαλά» γίνκε μιὰ κρύα θρύση Ποιὸς ἔχει ντέρτι στὴν καρδιά νὰ πᾶν νὰ πιῇ νὰ σῇσῃ — Τὸ ἔακουσμένο της νερό ἀπ' τ' ἀπαλιὰ τὰ χρόνια Τούξεραν ὅλ' οἱ χουριανοὶ τὸ λέγαν «Ἀθραγόνια». Τώρα μέσ' τὴν καμάρα της φωλιάζουν χελιδόνια καὶ τραγουδοῦν οἱ κοπελλιὲς κι' κιλαιδοῦν αἰδόνια.

Η ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑ (χορὸς θαρὺς 7 θήματα μπρὸς 7 πίσω κι' 4 στὸν τόπο μπροστὰ καὶ πίσω)

Τριανταφυλλία κι' ἄμάν, ἄμάν, Τριανταφυλλία στὸν κῆρτο μου. Τριανταφυλλία στὸν κῆρτο μου κι' ἀγάπη εἶχα στὸν ὕπνο μου. Κι' ἀπάνω στή, κι' ἄμάν, ἄμάν, κι' ἀπάνω στὴν τριανταφυλλία, Κι' ἀπάνω στὴν τριανταφυλλία ἔχτισ' ἡ πέρδικα φωλιά. Μ' ἀσῆμι καὶ, κι' ἄμάν ἄμάν, μ' ἀσῆμι καὶ μὲ μάλαμα, Μ' ἀσῆμι καὶ μὲ μάλαμα μὲ κόκκινα τριαντάφυλλα. Κι' ἀνατάρ - κι' ἄμάν, ἄμάν, κι' ἀνατάρχτ ἡ πέρδικα Κι' ἀνατάρχτ ἡ Πέρδικα κι' πέσαν τὰ τριαντάφυλλα, Καὶ ζῦπνησα κι' ἄμάν ἄμάν καὶ ζῦπνησ' ἀπ' τὸν ὕπνο μου καὶ ζῦπνησ' ἀπ' τὸν ὕπνο μου κι' ἔχασα τὴν ἀγάπη μου.

Η ΠΑΠΑΔΙΑ (πρὸς τὸν συρτό)

Κίνησα μούρ παπαδιά, κίνησα μιὰ μέρα Τρίτη Κίνησα μιὰ μέρα Τρίτη πάνω σου πὸπὰ τὸ στίτι Βρίσκω Πὸ - μούρ παπαδιά, βρίσκω πόρτα ἀνοιγμένη, Βρίσκω πόρτα ἀνοιγμένη καὶ τὴν παπαδιά ἀλλαγμένη. Βρίσκω παπαδιά ἀλλαγμένη καὶ μιὰ πλόσκα κρεμασμένη Καλημέρα παπαδιά βρὲ καλῶς τὸ Γεῖτονα Παπαδιά μου παπαδιά παπαδιά πούν ὁ παππᾶς; Παπαδιά πούν ὁ παππᾶς; Γεῖτόνά μου μὴ ρωτᾶς. Γεῖτόνά μου μὴ ρωτᾶς, βάλ' τὸ μάνταλο στὴν πόρτα. Βάλ' τὸ μάνταλο στὴν πόρτα καὶ ξεκρέμασε τὴν Πλόσκα Γιὰ νὰ πιῇς μώρ' γείτονα γιὰ νὰ πιῇς γλυκὸ κρασί, Γιὰ νὰ πιῇς γλυκὸ κρασί καὶ χουσιαμέτια ὡς τὸ πρῶτ.

ΜΑΝΑ ΚΑΙ ΘΥΓΑΤΕΡΑ (Χορὸς θαρὺς)

— Μὴ μὲ μολώνεις μάνα μούρ μάνα ἄχ καὶ μὴ μὲ τυραγνᾷς — Κι' ἐγὼ θὰ μαρτυρώμα μούρ μάνα ἄχ τὸ ποῖός με φίλησε — Δὲν ἦταν ξένος μάνα μούρ μάνα Ἀχ οὔτε καὶ μακρινὸς Ἦταν ὁ γείτονάς μας μούρ μάνα ἄχ ὁ φίλος ὁ δικὸς σ' — Γιὰ πὲς μας θυγατέρα θυγατέρα ἄχ μὲ τί σὲ γέλασε; — Μὲ σῦκα μὲ καρῦδια μούρ μάνα ἄχ καὶ μὲ γλυκὸ κρασί

ΤΟΥ Κ. Κ. ΒΑΡΖΩΚΑ

ΓΥΡΙΣΜΑΤΑ (σ' ὅλους τοὺς χοροὺς)

Α' στὰ δύο:

Εἴμαι μικρὸ τὸ μαῦρο κι' εἴμ' ἀτζαμήτικο Κι' ἀπὸ σεβντᾶ δὲν ξέρω τὸ κακορίζικο Ἐμένα τι μοῦ λέτε τι μ' ὀρμηνεύετε; Χέρι γιὰ νὰ τραθήξω αὐτὸ δὲν γένεται Ἐλα νὰ πάμε πέρα καὶ τί νὰ κάνουμε τὰ δυὸ τ' ἀγαπημένα κι' ἄς ἀπεθάνουμε Σένα τὰ λέω τοῦτα κι' ἂν θέλεις ἄκοστα Πᾶρε χαρτί κι' πέννα κι' κάτσε γράφετα. Δὲ σ' ἔχω νὰ δουλεύεις νὰ θαρσανίζεσαι, σ' ἔχω νὰ τρῶς νὰ πίνεις κι' νὰ στολίζεσαι. μαχαίρωμένα μ' ἔχεις γεράς δὲ φαίνεται κι' ἄλλος ἀπὸ τ' ἐσένα γιατρός δὲ γένεται. Μελαχρινὴ κι' ἂν εἶσαι μὴ σεκλητίζεσαι Πούντρα θε νὰ σοῦ πάρω νὰ πουντραρίζεσαι

(Συντζακστὸς) ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ (χορὸς τρία κι' ἓνα)

Ἀἶ φεγγάρι μου λαμπρὸ λαμπρὸ γύρω γύρω κυκλωμένο τράβα λεβέντη μ' τράβα τὸ χορὸ Ἀἶ αὐτοῦ ψηλὰ ψηλὰ πού περπατᾷς Ἀἶ κι' χιμψηλὰ λογιάζεις τράβα λεβέντη μ' τράβα τὸν χορὸ Ἀἶ μὴν εἶδες τὸν ἀσκή μου Ἀἶ τὸν ἀγαπητικὸ μου Τράβα λεβέντη μ' τράβα τὸ χορὸ Ἀἶ ἐπὶς προφές τὸν εἶδαμάν στὴ μούλα του καθάλλα τράβα λεβέντη μ' τράβα τὸ χορὸ Ἀχ, πέστου νὰ κἀνὴ γρήγορα νάρθει στὴν ἀγκαλιά μου (τράβα κ.λ.π.)

Ο ΜΕΡΑΚΛΗΣ ΠΑΠΑΣ (συντζακστὸς χορὸς, τρία κι' ἓνα)

Παπᾶς θαρεῖ, παπᾶς θαρεῖ τὰ σήμαντρα δὲ σ' εἶδα ἔχτες, δὲ σ' εἶδα χτες καὶ σήμερα. Γιὰ τὸ κόκκινο τ' ἀχείλι, ἔχασε τὸ πετραχείλι Γιὰ τὴν πράσινη ποδιά ἔχασε τὴν παπαδιά. Μωρὲ παπᾶ, μωρὲ παπᾶ ντελὴ παπᾶ Πού τὴν πᾶς αὐτὴ τὴ νεὰ τὴν ψυχὴ καὶ τὴν καρδιά; Γιὰ τὸ ἄσπρο της λαϊμὸ ἔχασε τὸν ἀγίασμό Γιὰ τὴν κεντητὴ ποδιά ἔχασε τὴ λειτουργία — Μούρ παπαδιά μούρ παπαδιά πούν ὁ παπᾶς; Ἀχ πᾶει στὸ μύ - στὸ μύλο ὁ φουκαρᾶς Γιὰ τὰ φράτα της τὰ χέρια ἔχασε τὰ καντηλιέρα Γιὰ τὰ φράτα της ποδάρια πᾶει στὸ λόγγο γιὰ μαντάρια

ΠΟΙΗΣΗ

ΖΑΓΟΡΙΣΙΟΙ ΠΟΙΗΤΕΣ

Σονάτα

Τὸ μάτι μου ὑγρὸ σὲ σχεδιάζει,
σχέδιο λεπτό, στὰ νέφη ἑπάνω.
Τὴν εὐαισθησία σου θάρρεις νὰ πείς στὸ πιάνο
τὴν ὥρα πού στὸν κήπο μας χαράζει;

Κάκτους θὰ φέρεις ἀπ' τὴ νῆσο πού κοιμάσαι,
τὰ λαγωνικά σου εὐγενικά θ' ἀκολουθᾶνε.
Κυριακὴ στὸ σπίτι εὐτυχισμένα θᾶναι
τὸ πιάνο, οἱ θαλασσογραφίες... Οὐμᾶσαι;

Στὶς ἀράχνες τότε καὶ τὰ πορτοκάλια
ἔδινε ἡ ἐσάρπα σου ἐλπίδες.
Μάτι μου θολὸ λές πῶς τὴν εἶδες
στὰ νησιά νὰ ψάχνει γιὰ κοράλλια;

Ἀπὸ τὴ συλλογὴ «Ἐντελθαίς»
ΦΡΙΞΟΣ ΤΖΙΟΒΑΣ

Ἀ λ ή θ ε ι α

Ἡ ἀλήθεια εἶναι ἀπιαστο πούλι...
Ἔρχεται μέρα πού ὁ ποταμὸς ἀλλάζει κοίτη
κι ἡ ὑποψία γίνεται ὁ δὴγὸς τυφλός.
Τ' ἄστρα τῆς Ἀνοιξης — ἐν μεγεθύνσει
φωτοβόλα ἔντομα — ψυχρὸ φῶς θανάτου.
Γέλιο ἡχηρὸ γελοῦν οἱ φίλοι
καὶ πιά δὲν εἶναι αὐτοί.
Χορδὴ τενωμένη πάνω ἀπ' τὴν ἄβυσσο.

Int d r i c h e

Στὸ δρόμο, στὴν ὁμίχλη,
μεσ' στὸ δάσος
Τὸ κεφάλι μας μὲ μιά
προσπάθεια νὰ μὴ γερνᾷ
σ' αὐτὰ πού ἀφίνεις.

Πλάϊ μας δέντρα
πέφτουν ἀθόρυβα —
ἀγαπημένα πρόσωπα — εἰκόνες
στὴ σκέψη μας θαμπές —
μόνο στὴ σκέψη.
Δυὸ πόντους μπρὸς μπορεῖ
νᾶναι τὸ τέλος σ' αὐτὸ
τὸ ὁμιχλώδες, ἀλλόκοτο δνεῖρο.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΟΔ. - ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ

Στιγμιότυπο ἀπὸ τὸ γυρισμό
δύο γερόντων στὸ χωριό

Πάλι μ' ἔφερες σὲ συλλογὴ κι ἀ-
ναρωτιέμαι μωρ' Ἀντρέα καὶ γι'
ἄλλη ἀκόμα μιά φορά, γιατί θυμῇ
θῆκες τὸ κατσικίσιο τὸ τυρί. Μή-
πως γιατί ἔγινε τῆς μόδας νὰ τρῶ-
με ὅλο ἄπαχα ἢ μήπως ὀνειρεύτη-
κες νὰ ξανακάνουμε δυὸ γίδια.

— Μὲ ποῦ τ'ἔσμπανο νὰ τὰ θγά-
ζουμε γιὰ βοσκή καὶ ποιὸς ἀπὸ
τοὺς δυὸ μας μπορεῖ νὰ πάει μὲ τὴ
σειρά στὸ λόγχο, στὸ κοπάδι. Βα-
ρέθηκαν δὴ στὸ χωριὸ οἱ λίγοι
πούμειναν καὶ τὴν ἐκ περιτροπῆς
βοσκή τῶν λίγων σπιτιακῶν γιδο-
προβάτων κι ἔγιναν πολιτισμέ-
νοι λὲς κι εἴμαστε Εὐρωπαῖοι. Ὁ-
σο γιὰ τὴν ἀπομάκρυνση ἀπ' τὰ λί-
πη μου, μοιάζει σὰν παραξενιά κι ἀ-
ναρωτιέμαι πῶς ἔνα τέτοιο ἀγαθὸ
τὸ κάναμε μπαμπούλα κι ἐχτρὸ ἔ-
νω τὸ λίπος ἀποθηκευμένο στὸν ὀρ-
γανισμό κρατάει γιὰ κάμποσο τὸν
ἄνθρωπο στὴ ζωὴ, μόνο καὶ μὲ
νερὸ.

— Κεῖνον τὸ καιρὸ ὅταν κι ὅποτε
κατέβαινες νὰ πάρεις κρέας ὅταν
ἐσφαίε κάπου κάπου ὁ Γέρο - Μάν-
θος κάτω καὶ στὸν πλάτανο σ' ἔ-
τρωγα μὴ φέρεις κομμάτι ἄπαχο
καὶ δίχως λίπος κι ἔδινε τὸ εὐλο-
γημένο τὸ λιγδερὸ τὸ κρέας νοστι-
μιὰ καὶ ἄρωμα στὸ φαγητὸ ὡς πού
ἔδλεπες τὰ παιδιὰ νὰ γλύψουν καὶ
τὰ δάχτυλα. Καὶ γιὰ λογάρισε
πῶς γίνονταν ἡ κρεατόπιττα τὰ
Χριστούγεννα καὶ τὸ γέμισμα σ' ἄ-
ρνι τὸ Πάσχα ὅταν παχὺ καὶ
πλούσιο σὲ λίπος ἔσπεκε τὸ κρέας.

— Μοῦ θύμῃς τώρα κυρὰ Ἐανθί-
πη καὶ κείνη τὴ μέρα, πού λίγο ἔ-
τυχε νάταν ἄπαχο τὸ κρέας. Τὸ
πέταξες δὴ ἔξω στὴν αὐλὴ κι ἔτρε-
ξα ἐπειδὴ ντρεπάμουν νὰ τὸ γυρί-
σω, τὸ πῆγα στοὺς γύφτους τοὺς
κλαριντζίδες πού ἦταν τότε οἱ πιὸ
φτωχοί.

— Ὡστε φέμματα μὸδεξ πεῖ
πῶς ξαναπῆρες τὰ λεφτά.

— Δὲν ἔχει σημασία τί ἔπρεπε
νὰ πῶ, κείνο πού μετράει σήμερα
εἶναι πῶς αὐριο, μεθαῦριο ἂν ἔνα
ἀπ' τὰ παιδιὰ μας φέρεῖ δὴ κρέας
μὲ λίπος στὴ νυφιδιά ἀπ' τὸ μπα-
κάλο καὶ τὸ πετάξει ἔξω μαζὶ μ'
αὐτόν. Κοίτα πῶς ἀλλάζουν οἱ και-
ροὶ σὰ μέρα μὲ τὴ νύχτα.

— Καὶ τί ἔπαθε δὲ μὲλὲς ἡ Ἀρι-
στεὰ πού ἀκόμα κι γριά ἦταν πα-

χιὰ σὰ βαρέλι. Πρόπερου χάθηκε
στὰ 88 χρόνια χωρὶς τίποτε νὰ πᾶ-
θει ἢ καρδιά της Καὶ λίπη ἐτρω-
γε καὶ λίπος ἀποθήκευε κι' ὅλο
χλωρὴ καὶ ροδοκόκκινη φαίνονταν.

— Μ' ἔκανες τώρα νὰ θυμηθῶ
τὴν πιὸ πλούσια κι' ἀρχόντισσα στὸ
σῶμα τὸ νοῦ καὶ τὴν ψυχὴ γυ-
ναῖκα τοῦ χωριοῦ, γυναικούλα μου.
Θυμᾶσαι μπεῖκε νύφη στὸ Δουκί-
κο καὶ στάθηκε στὸν πεθερὸ καλύ-
τερα ἀπὸ κοπέλλα του.

Μπορεῖ καὶ νὰ μὴ ζῶσε ὁ γέρο
Δούκας ὅσα χρόνια ἔζησε, καὶ κα-
τάκοιτος στὸ κρεβάτι δίχως τὴν
ναῖκα του, ἂν ἐκείνη ἢ ὀδύνη δὲν
τὸν ὑπερετώσε σὰν εἰλωτα. Ὅταν
ζύγωνε τὸ τέλος τοῦ ἀπὸ εὐγνω-
σύνης, ἀγάπης καὶ θαθεῖα ὑπαγχο-
ρῆς ἔδωκε τὸ πονεῖο μὲ τίς λίρες
καὶ τὸ πρόσφερε στὴ νύφη. Κεῖνη
ἀνυστέρησεν ἀγνὴ, γεμάτη, κό-
σμο καὶ αἰσθήματα, γύρισε καὶ εἶ-
πε στὸν ἀφέντη:

— Πθερὲ τί πᾶς νὰ κάνεις, πῶς
θὰ φάω ἐγὼ τὸ χάκι τῶν παιδιῶν
σου. Τί θὰ πῇ ὁ ἄντρας μου, τί θὰ
ποῦν οἱ χωριανοί, ὁ κόσμος ὅλος
ἂν ἐγὼ δεχτῶ μιά τέτοια ἀμείψη.
Κεῖνη πού τὸν κράταγε φέρετο
καθαρὸ μὲ σεπτόνιο καὶ μαζιλα-
θήκες σὰν καθρέπτη, χωρὶς νὰ σα-
ματάει τὴν πᾶστρα τοῦ σπιτιοῦ, τὸ
Δούκας ὅσα χρόνια ἔζησε, καὶ κα-
ταίρητο μετὲν καὶ γεμάτα μτάρ
μαρμαρινοκέντρα καὶ διεθνή ἀλη-
τεία... (Μὲ ὅλα τὰ θλιβερά ἔπακο-
λυντα: Ναρκωτικά, ἡθικὴ ἐξασχε-
ση, φθορά).

Ἀπὸ αὐτοὺς λοιπὸν τοὺς δύο
θανάσιμους κινδύνους φαίνεται ὅτι
λὸ γιὰτὶ, ὁ ἄνθρωπος τότε πού δὲ
γνωρίζονταν νὰ εἶναι λεπτεπίλε-
πτος εἶχε αἰσθήματα λεπτά, εὐγε-
νικά, τρισεύγενα. Τώρα πού θέλει
συνέχεια ν' ἀδυνατίζει, σῆμας ἀ-
δυνατίσει καὶ τὸν ἐσωτερικὸ του κό-
σμο;

Φαίνεται πραγματικὰ ὑπῆρχε ἡ
ποχὴ πού ὅταν κατὰ λάθος πᾶ-
νονταν τὸ παιδί τοῦ χέρι στὸ
μαστραπὰ καὶ δὲ μπορούσε ἡ μάνα
νὰ τὸ θγάλει φώναζε ἢ δόλια: Ἀχ
τί νὰ κάνω τὸ χέρι τοῦ παιδιοῦ
νὰ κόψω ἢ τὸν μαστραπὰ τοῦ πε-
θεροῦ νὰ χαλάσω;

B. ΛΑΜΠΡΙΑΝΣ

ΑΙ ΑΡΧΑΙ ΑΠΑΝΤΟΥΝ

Ἀπὸ τὴν ΓΕΝΕΑ πήραμε
τὴν παρακάτω ἐπιστολή, σὲ
ἐπιστολή σχολίου μας σχετι-
κοῦ μὲ τὴν ἐγκατάσταση ἀ-
νομιμασμένης.

Κύριε Διευθυντά,
Σχετικὰ μὲ τὸ περὶ ΓΕΝΕΑ δη-
μοσίευμα τῆς ἐφημερίδος σας «Τὸ
ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ» μὴνὸς Σεπτεμβρί-
ου, σὰς γνωρίζουμε:

Σκοπὸς τῆς ΓΕΝΕΑ εἶναι ἡ ἐπέ-
κταση τῆς τηλεοπτικῆς καλύψεως
ὅλης τῆς χώρας καὶ ἰδιαίτερα τῶν
ἀκριντικῶν καὶ παραμεθορίων περι-

οχῶν. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ ἡ ἴντερ-
σία ἔχει προωθήσει τὴν ἀναγκαίαν
εἰσροήσεις καὶ μελέτες.

Γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν ἀ-
ναγκῶν λαμβάνονται προσωρινὰ μέ-
τρα καλύψεως παραμεθορίων κυρί-
ως περιοχῶν μὲ ἀναμεταβάτες.

Ἡ ΓΕΝΕΑ εἶναι ἀποφασισμένη
νὰ ὑποβληθῇ σὲ ὅποιονδήποτε θυ-
σιές ἀπαιτηθοῦν προκειμένου νὰ
φθάσῃ σ' αὐτὸ τὸ στόχο της τὸ τα-
χύτερον δυνατόν ἀναλόγως τῶν ἐ-
κτάστες ὑφισταμένων οικονομικῶν
δυνατοτήτων.

Ταῖχος (ΕΑ)

Σωτήριος Α. Βαβαρούτσος

ΖΑΓΟΡΙ, ΕΝΑ ΜΟΝΑΔΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΑ-Ι-ΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Ἀνοδημοσιεύουμε ἀπὸ τὴ «ΒΡΑ-
ΔΥΝΗ» (15.12.79) τὸ ἄρσιο λο-
γοπρόκιο κείμενο τοῦ γνωστοῦ λογο-
πράκτη, δημοσιογράφου καὶ φίλου
τοῦ Ζαγοριοῦ κ. Νέστορα Μάτσα.

Εὐχαριστοῦμε πολὺ τὸν κ. Ν. Μά-
τσα γιὰ τὰ καλὰ λόγια πού γράφει
γὰ τὴν ἐφημερίδα μας καὶ ὅς ἔχει
ὑπὸ ὄψιν του ὅτι «τὸ ΖΑΓΟΡΙ μας»
ἐκδίδεται στὰ Γιάννινα καὶ ὄχι στὴν
Ἀθήνα.

ἈΠὸ τοὺς τελευταίους παραδεί-
σους. Ἀπὸ ἐκείνους πού ὅσο πᾶν
παύουν. Δὲν ἔρτασε ὡς ἐκεῖ ἡ
ἀπειλὴ τοῦ μετενέ. Δὲν στήθηκαν
στῆσιμα καὶ σκαφετέριες - μτάρ
ἔως ὡς τὸ πιδ μικρὸ Ἑλληνικὸ
χωριό, δὲ δημιουργήθηκε ἀσφυ-
ρία στοὺς δρόμους.

Ἀναφέρομαι στὸ Ζαγόρι. Σ' αὐ-
τὴ τὴν ἀπροσέγγιστη περιοχὴ τοῦ
Ἑλλαδικοῦ χωριοῦ πού σῶθηκε τὴν
τελευταία στιγμὴ ἀπὸ τοὺς δύο θα-
νάσιμους κινδύνους πού τὸ ἀπειλοῦ-
σαν: Ἀπὸ τὴν ὀριστικὴ ἐγκατά-
λειψη, πού θὰ τὸ ἐξήμωκε ἀκόμη
περισσότερο, καὶ ἀπὸ τὴν κακὰ ἐν-
νοημένη ἀτουριστικὴ ἀξιοποίηση»
πὺ μετέτρεψε γαλήνια νησιά τοῦ
Αἰγαίου σὲ ἀπάνθρωπες φῆνι - πό-
λεες, πλακαμένους ἀπὸ ὄγκους ἀν-
ταίρητο μετὲν καὶ γεμάτα μτάρ
μαρμαρινοκέντρα καὶ διεθνή ἀλη-
τεία... (Μὲ ὅλα τὰ θλιβερά ἔπακο-
λυντα: Ναρκωτικά, ἡθικὴ ἐξασχε-
ση, φθορά).

Ἀπὸ αὐτοὺς λοιπὸν τοὺς δύο
θανάσιμους κινδύνους φαίνεται ὅτι
λὸ γιὰτὶ, ὁ ἄνθρωπος τότε πού δὲ
γνωρίζονταν νὰ εἶναι λεπτεπίλε-
πτος εἶχε αἰσθήματα λεπτά, εὐγε-
νικά, τρισεύγενα. Τώρα πού θέλει
συνέχεια ν' ἀδυνατίζει, σῆμας ἀ-
δυνατίσει καὶ τὸν ἐσωτερικὸ του κό-
σμο;

Φαίνεται πραγματικὰ ὑπῆρχε ἡ
ποχὴ πού ὅταν κατὰ λάθος πᾶ-
νονταν τὸ παιδί τοῦ χέρι στὸ
μαστραπὰ καὶ δὲ μπορούσε ἡ μάνα
νὰ τὸ θγάλει φώναζε ἢ δόλια: Ἀχ
τί νὰ κάνω τὸ χέρι τοῦ παιδιοῦ
νὰ κόψω ἢ τὸν μαστραπὰ τοῦ πε-
θεροῦ νὰ χαλάσω;

Καὶ τί ἔπαθε δὲ μὲλὲς ἡ Ἀρι-
στεὰ πού ἀκόμα κι γριά ἦταν πα-

παραμεινὴ ΖΩΝΤΑΝΟ, ὅπως τὸ
Μέτσοβο, πού εἶναι πρότυπο ζων-
τανοῦ παραδοσιακοῦ χωριοῦ. Καὶ
γιὰ νὰ παραμεινὴ ἔτσι πρέπει νὰ
ληφθοῦν πολλὰ καὶ οὐσιαστικὰ μέ-
τρα μὲ εὐρὴ πνεῦμα ἀγάπης καὶ
μὲ γνώσι τῶν ἐδικῶν προβλημά-
των τῆς Περιοχῆς. Ὅχι ἀπὸ τὸ
χαρτὸ κάποιου... λογιώτατου ἢ
κάποιου ἀσχετοῦ κρατικοῦ μανδα-
ρίνου, πού ἔΤΤΥΧΕ νὰ ἐπισκεφθῇ
τὸ Ζαγόρι καὶ εἶναι «ἀρμόδιος»
γιὰ τὴν μοῖρα καὶ τὴν ἐπιβίωση
αὐτῆς τῆς παραδοσιένιας περιοχῆς.

Οἱ Ζαγοριοῖσι πού ζοῦν στὴν Ἀ-
θήνα καὶ ποιοὶ τὸν τόπο τους, ἐκ-
δίδουν ἕνα ὑποδειγματικὸ καὶ σὲ
ἐμφάνιση καὶ σὲ ὕλη ἔντυπο: «Τὸ
Ζαγόρι». Τὸ μελετῶ τακτικὰ καὶ
βλέπω μὲ πόσο πόνο γιὰ τὸν τόπο
τους, μὲ πόση εὐθύνη, ἀλλὰ καὶ μὲ
πόσο ρεαλισμὸ ἀντιμετωπίζουν τὰ
προβλήματα τῆς περιοχῆς τους.
Πολὺ σωστά σὲ τελευταῖο φύλλο
τοῦ «Ζαγοριοῦ» ἐπισημαίνεται ἡ
βαθύτερη προσέγγιση μὲ τίς ἀνάγ-
κες τῆς περιοχῆς, πού δὲν εἶναι μό-
νο θεωρητικὲς ἀλλὰ καὶ οὐσιαστι-
κές.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ οἰκισμοὶ ὅ-
λα τὰ χωριά τοῦ Ζαγοριοῦ, πολὺ
σωστά, ἀλλὰ πού εἶναι οἱ τεχνι-
κοὶ πού θὰ κάνουν τὰ σχέδια γιὰ
τὴν συντήρησι τῶν ἐξαισιῶν πέ-
τρινων κτισμάτων του καὶ τὴν δημι-
ουργία νέων, μὲ τὴν ἴδια αὐστη-
ρὴ ἀρχιτεκτονικὴ γραμμὴ; Καὶ κυ-
ρίως πού εἶναι οἱ μάστοροὶ πού θὰ
τὰ ἐκτελέσουν, ὅπως παλιὰ ὑπῆρ-
χαν οἱ ὀνομαστές συντεχνίες τῶν
πελεκητῶν τῆς πέτρας, πού ἔρτια-
ξαν αὐτὰ τὰ ἀριστουργήματα τῆς
λαϊκῆς ἀρχιτεκτονικῆς;

ΕἴΤΕΤΟΧΑ καταλήγει στὸ ση-
μειωμὰ του γιὰ τὸ «Παραδοσιακὸ
Ζαγόρι», ὁ ἀρχιτέκτονας — γεω-
γράφος κ. Μ. Ἀράπογλου
«ΜΟΝΟ στὸ Ζαγόρι βλέπει
κανεὲς τὰ προβλήματα, ΜΟ-
ΝΟ ἐκεῖ τὰ μελετᾷ καὶ προ-
σπαθεῖ νὰ δώσει λύσεις, μα-
ζὶ μὲ αὐτοὺς πού τοὺς ἀφο-
ροῦν».

Μετὰ γ γ ι σ ι

Πολλὰ λέγονται καὶ πολλὰ γρά-
φονται γιὰ τὸ Ζαγόρι. Θεωρητικὰ
τὰ περισσότερα. Ἀπὸ τὴν ἀνεί-
καλ τὴν ἀνευσθητότητα κάποιου γο-
φίου. Ἀλλὰ αὐτὴ ἡ περιοχὴ, ἡ πο-
νὴ πνεῦμα δασκαλιστικο καὶ στε-
νὸ, ἀλλὰ μὲ μιά πλατεῖα θεώρη-
ση πού νὰ ἀγκαλιᾷ καὶ τὴν πα-
ράδοση, ἀλλὰ καὶ τὴν σύγχρονη
πραγματικότητα. Γιατί, βέβαια,
κανεὲς μας δὲν εἶναι φιλοδοξία
ἢ στόχος τὰ ἐξαιρέτα χωριά τοῦ
Ζαγοριοῦ, πού συνδυάζουν μιά μο-
ναδικὴ ποικιλία, φυσικὴ δημοφί-
λεια μὲ τὴν μεγάλὴ πολιτιστικὴ
καὶ κληρονομία νὰ γίνουν νεκροὶ
οἰκιστικοὶ χωροὶ μόνο γιὰ μελέτη
τῶν ἐδικῶν. Τὸ Ζαγόρι πρέπει νὰ

Τὰ ἡπειρωτικὰ
κ λ η ρ ο δ ο τ ῆ μ α τ α

ΕΝΑ ΠΟΛΤ σημαντικό δῆμα
σὲ αὐτὴ τὴν κατεύθυνσι εἶναι ἡ ἴ-
δρουσι Σχολῶν — Οἰκοτροφείων,
ἀπὸ τὰ πολλὰ ἀναξιοποίητα κληρο-
δοτήματα τῶν ἐθνικῶν μας εὐε-
ργετῶν. Ἀλήθεια γιὰ αὐτὸ τὸ κατ-
ἔξοχον ἐθνικὸ θέμα πού ἀφορᾷ
ΟΛΟΤΣ τοὺς Ἑλληνες δὲν ἔρχε-
ται ἀπᾶντα στὸ φῶς;

ΠΟΙΑ καὶ πόσα εἶναι τὰ κλη-
ροδοτήματα;

ΠΟΙΟΙ καὶ πῶς τὰ διαχειρίζον-
ται;

ΠΩΣ μποροῦν νὰ ἀξιοποιηθοῦν
καλύτερα, ἔτσι πού νὰ γίνῃ πράξι
ὁ ἱερὸς ὁραματισμὸς τῶν εὐγενῶν
δορητῶν; Ὅλα εὐρύτατα ἢ ὀ-
ποφία — μόνο ὑποφία τάχα — ὅ-
τι κατὶ δὲν πάει καλὰ σὲ αὐτὸ τὸν
χώρο. Εἶναι στοιχειώδης ἀποχρέω-
σι νὰ δοθοῦν ξεκάθαρες ἐξηγήσεις

ἈΛΛΑ γι' αὐτὸ τὸ θέμα θὰ ἀ-
σκοληθοῦμε σὲ μιά προσεχῇ ἔρε-
να. Ἐκεῖνο πού μνημονεύουμε τώ-
ρα εἶναι ὅτι μὲ τὴν ἀξιοποίησι μὲ
ρους ἔστω τῶν κληροδοτημάτων
Ἑπειρωτῶν εὐεργετῶν μπορεῖ
ΝΑ ΖΗΣΗ καὶ νὰ ἀναπτυχθῇ ση-
μαντικὰ τὸ Ζαγόρι, χωρὶς νὰ ἀπο-
μακρυνθῇ καθόλου ἀπὸ τὴν παρα-
δοσιακὴ του μορφή.

ΠΡΟΣΦΑΤΑ στὸ Μονοδένδρι ἄ-
νοιξε καὶ λειτουργεῖ πολὺ ἱκανοποι-
ητικὰ, ὅπως εἶχα τὴν εὐκαιρία νὰ
διαπιστώσω στὴν πρόσφατὴ μου ἐ-
πίσκεψι στὸ Ζαγόρι, μιά Σχολὴ
Χειροτεχνίας (ὕφαντικῆς καὶ κεν-
τηρικῆς) ἀπὸ τὸ Ριζάριο κληροδό-
τημα.

ΜΗΠΩΣ μιά ἀπὸ τίς λύσεις
στὸ πρόβλημα Ζαγοριοῦ θὰ ἦταν ἡ
ἴδρουσι ἀναλόγων σχολῶν σωστά
διαρθρωμένων γύρω ἀπὸ τὰ θέμα-
τα τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ σὲ ὅλο τὸ
εὐρύτατο φάσμα του; Ἀκόμη καὶ
σχολὲς γιὰ «μαστόρους» στὸ ἔργο
στὴν πέτρα, στὸν χαλκὸ στὸ ἀσή-
μι.

Τὸ ΖΑΓΟΡΙ στὴν περίοδο τῆς
ἀκμῆς του ἦταν φημισμένο γιὰ
τοὺς τεχνίτες του. Σήμερα οἱ κα-
λοὶ τεχνίτες ὅλο καὶ περισσότερο
σπανίζουν, ὥστε γιὰτὸ οἱ καιροὶ
θιαστικοὶ καὶ ἀσυντονοὶ, ὀδηγοῦν
σὲ εὐτολες καὶ πρόχειρες λύσεις.
ΓΙ' ΑὐΤΟ ἀκριβῶς οἱ καλοὶ τεχ-
νίτες ὅταν βρεθοῦν εἶναι περὶ τὴν
ἔρησι καὶ ἀμείβονται ἱκανοποιητικὰ
τάτα.

ΙΔΟΤ, λοιπὸν, μιά σωστὴ διέξο-
δος καὶ γιὰ «τὰ ζωντανέματα» τὰ
χωριά καὶ γιὰ νὰ δημιουργηθοῦν
νέοι ἄξιοι τεχνίτες, κοντὰ στοὺς ἱ-
γους παραδοσιακοὺς μαστόρους
πού ἀπομένουν πᾶ στὴν Ἑπειρο
καὶ πού ἔχουν κληρονομήσει τὴν
θαυμαστὴ τέχνη τους ἀπὸ τοὺς πα-
τεράδες καὶ τοὺς παππούδες τους

Σχολεῖα μαστόρων
Σχολεῖα χρειάζεται τὸ Ζαγόρι,
πού ἔχει ἄλλωστε καὶ τόσο μεγάλὴ
παράδοση στὴν ἐκπαίδευσι. Σχο-
λεῖα ὄχι μόνο γιὰ γράμματα, ἀλλὰ
καὶ γιὰ παραδοσιακὲς τέχνες. Καὶ
νὰ φοιτοῦν σὲ αὐτὰ παιδιὰ ἀπ' ὅλη
τὴν Ἑπειρο, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἄλλα
διαμερίσματα τῆς χώρας.

ΓΙΑΤΙ, τὸ Ζαγόρι, ὅπως ἔγρα-
ψα καὶ στὴν ἀρχὴ αὐτοῦ τοῦ ση-
μειώματος, εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς
τελευταίους παραδείσους τοῦ τόπου
μας, πού ἔχουμε χρεὸς ὄχι μόνο νὰ
τὸν διατηρήσουμε ἀλλὰ καὶ νὰ τὸν
δοηθῶμε μὲ ὅλη μας τὴν καρ-
διά.

ΣΩΣΤΑ ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανε-
πιστημίου Ἀθηνῶν καὶ ἕνας ἀπὸ
τοὺς βαθύτερους μελετητὲς τῆς πο-
λιτιστικῆς μας κληρονομίας κ. Κ.
Ρωμαῖος, σὲ ἐρώτησι πού τοῦ ἔκα-
νε ὁ ἐκδότης τοῦ περιοδικοῦ «Ζα-
γόρι», ἀπάντησε:

— Μὲ ρωτᾶτε νὰ σᾶς πῶ τί
ἐντύπωσι μοῦ ἔκανε τὸ Ζαγό-
ρι, πού τὸ ἐπισκεφθῆκα. Σᾶς
ἀπαντᾷ: Τρομερὴ! Καταπλη-
κτικὴ! Κατὰ τὴν γνώμη μου ὑπῆρ-
πε νὰ ἀνακηρυχθῇ ὄχι ἕνα
χωριὸ ἀλλὰ τὸ Ζαγόρι ὁλόκλη-
ρο σ' ἕνα σπουδαῖο Μουσεῖο
Ἑλληνικῆς Λαϊκῆς Τέχνης,
μὲ ἐπιδότησι γιὰ διατήρησι
του. Μπορεῖ νὰ κτισθοῦν μον-
τέρνα χωριά κοντὰ σὲ αὐτὰ
πού ὑπάρχουν, τὰ παλιὰ ὀ-
μως πρέπει νὰ μείνουν ἐκεῖ
ὅπως εἶναι ἀπείρακτα. Εἶναι
μιά κληρονομία μόχθου, τρο-
μεροῦ μόχθου, τῶν ἀνθρώ-
πων καὶ τῶν γενεῶν πού ἐξη-
σαν ἐκεῖ, πού σκόλισαν μὲ ὀ-
ποιήσι τὴν πέτρα καὶ ἔρτια-
σαν μ' αὐτὴν τὰ ἀριστουργή-
ματά της.

ΑὐΤΑ τὰ ἀριστουργήματα πού
εἶστοχα ἀναφέρει ὁ κ. Κ. Ρωμαί-
ος εἶναι πολὺτιμι ἐθνικὴ μας κλη-
ρονομία. Πού δὲν ἀνήκει μόνο σὲ
ἐμᾶς, ἀλλὰ καὶ σ' ὅλον τὸν κόσμο.
Γιατὶ πολλὰ ἔχουν νὰ ὀφελῶνται
οἱ... τὰ πάντα γνωρίζοντες νέοι ἀρ-
χιτέκτονες πού μὲ κοινὴ συνείδησι
κάνουν ὅ,τι μποροῦν γιὰ νὰ ἀσχη-
μίζουν τὸν παγάνισμο σύγχρονο
κόσμο. Θὰ συνειδητοποιήσουν με-
λετώντας τὴ λαϊκὴ ἀρχιτεκτονικὴ
τῶν χωριῶν τοῦ Ζαγοριοῦ, ἀλλὰ
καὶ τὴν γενικώτερη διαμόρφωσι
τους, τὴν σοφία τῶν λαϊκῶν μα-
στόρων πού ἔδωκαν τὰ σπιτικά μὲ
τὸν γενικὸν τρόπο, τὸ φυσικὸ περι-
βάλλον καὶ τίς κλιματολογικὲς του
συνθήκες.

ΝΑ ΕΝΑ ἀκόμη πολὺτιμο δι-
δαγμα πού μᾶς προσφέρουν αὐτὲς
οἱ παραδοσιακὲς ἀετοφυλίες τῆς
Ἑπείρου.

Ἔργα καὶ δραστηριότητες τοῦ Ἐξωραϊστικοῦ Συλλόγου ΠΑΠΙΓΚΟΥ

Με τὴν εὐκαιρία, ποὺ συμπληρώ-
νει τὰ ὀκτώ του χρόνια ἀπὸ τῆς
ιδρύσεώς του, ὁ Ἐξωραϊστ. Σύλ-
λογος τοῦ χωριοῦ μου Παπίγκου,
κρίναμε σκόπιμο, νὰ φέρομε στὴ
δημοσιότητα, ἀπὸ τὸ ἀγαπητὸ «Ζα-
γόρι μας», τὰ ἀξιοσημείωτα ἔργα
καὶ τὶς πολυσχιδεῖς δραστηριότη-
τές του, τόσο γιὰ τὸν ἑξωραϊσμό,
ὅσο καὶ τὴν ἄλλη γενικὰ προκοπὴ
τῆς γενετικῆς μας.

Πολλὲς οἱ ἀνάγκες τοῦ χωριοῦ,
ποὺ ἀπαιτοῦσαν φροντίδες, κίνηση
ἐνέργειας καὶ πρὸ παντὸς πόρους
ὄχι λίγους, γιὰ νὰ θεραπευτοῦν,
κατὰ τὸ δυνατόν.

Ἀπ' ἀρχῆς ἀπεινυθύνθηκε πρὸς
τοὺς Παπιγκιώτες ντόπιους καὶ ἀ-
πόδημους, πόδημα δέ, πάρα πολ-
λοί, κατέθεσαν τὸν ὀδὸλό του στὸ
Ταμεῖο τοῦ Συλλόγου, πρὸς ἐπίτευ-
ξιν τὸν εὐγενῶν σκοπῶν του.

Δὲν ἀρκέστηκε καὶ δὲν στηρίχ-
τηκεν ὁ Σύλλογος μόνον εἰς συν-
δρομὰς καὶ εισφορὰς, τῶν ἐδῶ καὶ
στὴν ξενὴν συμπαιτιανὴν, ἀλλὰ ἔ-
κρινε ἐπιμόνα τις πόρτες, καὶ τοῦ
Δημοσίου καὶ διαφόρων ὀργανι-
σμῶν, γιὰ οἰκονομικὴ ἐνίσχυση.

1) Ἐστὶ μὲ ἀλλεπάλληλες παρα-
στάσεις καὶ ὀχλήσεις καὶ μὲ μιὰ
σοβαρὴ ἐνίσχυση τῆς Νομαρχίας,
κατῳρίσθη νὰ κατασκευασθῇ ὡ-
ρεοστάσιος καὶ πολλὸ ἀνθεκτικὸς ἀ-
νασχετικὸς Π ο ρ ὀ β ο λ ο ς
Σ ε ρ α ζ α ν ἔ τ' παρὰ τὸ δε-
ξιὸ πόδι, τὸ μόνον ἐκ τοῦ γεφυρι-
οῦ στὸ ποτάμι μας τὸ «Βοῦδομάτη»
προστατευτικὸς, γιὰτὶ κινδύνευε νὰ
ἀνασκαρῇ καὶ ἀναστραφῇ τὸ γε-
φύρι καὶ νὰ παρασυρθῇ ἀπὸ τὸ
ρεῖμα τοῦ ποταμοῦ. Ἐπίσης ἐνήρ-
γησε καὶ ἐκδόθηκε ἀπαγορευτικὴ
διάταξις ἀμφοληψίας ἀπὸ τὰ ση-
μεῖα πέριξ τῆς γεφυρώσεως.

2) Ὁ αὐτοκίνητος ὁ δ ο ρ ο-
μ ο ς, ἦτανε καὶ εἶναι ἀκόμη θέ-
μα φλέγον καὶ ζωτικώτατο μπο-
ρεῖ νὰ πύλκανε, ποὺ ἀνησχοῦ
στὸ Σύλλογο, ἀπὸ τὴν πρῶτης ἡ-
μέρας τῆς ιδρύσεώς του. Προσπά-
θησε διαρκῶς γιὰ νὰ ρυθί ἡ ἀσφα-
λὸς στὸ χωριό, ποὺ τότε ἀρθεῖσε
στὸ ποτάμι ὑπολείπονται ἀκόμη
περίπου ὀκτὼ χιλιόμετρα.

Πέραν αὐτῶν τῶν ἐνεργειῶν, ὁ
ἴδιος ὁ Σύλλογος ἀποκλειστικὰ μὲ
δική του δαπάνη διεπλάτυνε τὸ δρό-
μ ο στὴ θέσιν «Καμπαναριό Ἀγ.
Βλασίου», καὶ ἐκοιμή πρὸς τοῦτο,
ὁλόκληρο πηγάδι ἀπὸ τὸ ἀμπελί
τοῦ Γραμματέα τῆς Κοινότητος
καὶ μέλους τοῦ Συλλόγου Λευθέ-
ρη Ἰωαννίδη, ὁ ὁποῖος προσφέρθη-
κε πρῶτον καὶ ἀφιλοκεδῶς καὶ
ὕψιστη τῇ σοφίᾳ αὐτῆς ἔχημ' εὐ-
χαρίστας, χάριν τοῦ γενικοῦ κα-
λοῦ, τότε δὲ μὲ εὐχέμεν τὰ τρο-
χοφόρα διέγονται καὶ κάμουν ἐ-
λιγμὸ στὸ σινεῖο αὐτῷ.

3) Μέγα ἔργο εἶναι ἡ ἐνίσχυση
τ ο ὕ Τ δ ρ α γ ω γ ε ῖ ο υ

Μικρῆς Συνοικίας, ποὺ ἐπέτυχε
ὁ Σύλλογος, μὲ τὴ μεταφορὰ τοῦ
νεροῦ, ἀπὸ τῆς θρύσης «Ἀντάκη»
στὴν παλιὰ δεξαμενὴ. Ἐστὶ λήθη
κεν ἐν μέρει τὸ ζωτικὸ αὐτὸ θέμα
τῆς Συνοικίας αὐτῆς.

4) Ἀνακατασκευάστηκαν, ἀπο-
κλειστικὰ μὲ ἔξοδα τοῦ Συλλόγου
ὀκτὼ (8) θρύσες πέτρινες, ποὺ
καὶ ἐξυπηρετοῦν, ἀλλὰ καὶ καλλὰ
πισαν καὶ τὶς δύο Συνοικίας. Γίνη-
καν στίς θέσεις 1) Ἀγ. Βλασίου
2) Κωσοστάσιος, 3) Ἀτ. Γιάννη,
4) Γουόθα, 5) Ἀγ. Ταξιαρχῶν,
6) Κωστάκη, 7) Πηγὰδια καὶ 8)
Βρύση Ἐκκλησιαστ. Μικρῆς Συ-
νοικίας.

5) Γίνηκε γενικὴ πλα-
κ ὀ σ τ ρ ω σ η τ ὶ ὦ ν π λ α-
τ ε ῖ ὦ ν Ἀγ. Βλασίου στὴ Μεγὰ
λη Συνοικία καὶ Ἀγ. Ταξιαρχῶν
στὴ Μικρὴ Συνοικία. Σήμερα ἡ ὡ-
ρεοστάσιος τῶν πλακοστρωμένων
πλέον δύο αὐτῶν πλατειῶν εἶναι ἐν
τυπωσιακῇ.

6) Μὲ τὴν ἐνίσχυση τῶν πέριξ
κατοίκων, ἔγιναν ἡ ἀνακατασκευά-
στηκαν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν δύο μεγάλα
γαλτεριῶμα στὴ Μεγὰλη Συνοικία
καὶ πρὸς Ἀτ. Γιάννη τὸ δεύτερο
πρὸς Ἀγ. Παρασκευῆν καὶ ἕνα
στὴ Μικρὴ Συνοικία πρὸς τὴν κα-
τοικίαν τοῦ Ἀθ. Κωσοστάσιου.

7) Διανομή τῶν Μικρῆς Συνοικί-
ας καὶ γίνηκε στὸ πίσω μέρος αὐ-
τῆς ὡρεοστάσιος ΠΑΡΚΙΝ μὲ τοῖχο ἀν-
τισηρτικῶς.

8) Ἀγοράστηκε ἕνα καροτσάκι
γιὰ ἐξυπηρετήσιν τῶν κατοίκων
στὶς μεταφορὰς οἰκοδομικῶν καὶ
ἄλλων ὑλικῶν.

9) Προμηθεύτηκε ἕνα μεγάλο
μετάλλινον κουτί, ὅπου τοποθετήθη-
κε καὶ προφυλάσσεται ἡ Κοινοτι-
κὴ τηλεόρασις, ἔστι ὥστε νὰ προ-
στατεύεται ἀπὸ τὶς καιρικὲς μετα-
βολές.

10) Ὑββαλε περὶ τὶς ἑκατὸ
(100) διαφάνειες (Σλῆτες) θλι-
νῶν μνημείων καὶ φουσικῶν καλλο-
νῶν τοῦ χωριοῦ.

11.) Κατασκευάσε φράγμα στὸ
λάκκο «Ρογκοβό» καὶ ἔκαμεν ἐκεῖ
π ι σ ῖ ν α (κολυμβητήριον) ὡραι-
οτάτη, τοποθετήσε δὲ πλάι τῆς καὶ
σχετικὰ ἀποδυτήρια.

12) Ἔργο μεγάλο καὶ μνημι-
ώδες εἶναι, τὸ ὅτι ἀνήγειραν ἐκ
δάθρων κτίσιον — Μέγαρο, ὅπου
θα στεγασθῇ ἡ σπουδαία καὶ ἰονα
δικὴ Ἀναγνωστοπούλειος Βιβλιο-
θήκη, καὶ ποὺ γτίστηκε καὶ ἐξο-
πλίζεται μὲ τὴν ἀποκλειστικὴν προ-
νομιλίαν καὶ φροντίδα τοῦ Συλλό-
γου, καὶ μὲ πόρους ποὺ ἔβγαλεν ὁ
Σύλλογος ἀπὸ τὸ Ταμεῖο του, τὸ
Δημόσιο καὶ ἀπὸ ἐνίσχυση ἀπὸ τὸ

σημειώματα

ΔΙΚΑΙΑ ΛΥΣΗ

Ἡ Νομαρχία τῶν Γιαννίνων
καὶ ἡ διοίκησις τοῦ ΚΤΕΛ ἔδωσαν
μιὰ πολὺ δίκαιη λύση στὸ αἴτημα
τῆς Κοινότητος τοῦ Κονκουλιῶ
νὰ περνάει ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸ χωριὸ
καὶ κατὰ τὴν ἀνοδο καὶ κατὰ τὴν
ἀπόδο τὸ λεωφορεῖο ποὺ ἐκτελεῖ
τὴ συγκοινωνία ἀπὸ Γιάννινα —
Σκαμνέλι καὶ τὸ ἀντίθετο. Ἡ λύ-
σις αὕτη εἶναι ἐξυπηρετικὴ καὶ γιὰ
τοὺς λίγους κατοίκους τοῦ χωριοῦ
κατὰ τὸ χειμῶνα, ἀλλὰ κατὰ κύριο
λόγον ἐξυπηρετεῖ τὰ παιδάκια αὐ-
τοῦ τοῦ χωριοῦ ποὺ φοιτοῦν στὸ
Γυμνάσιον τοῦ Τσεπελόβου. Οἱ κά-
τοικοι τῆς Κοινότητος τοῦ Κου-
κουλιῶ εὐχαριστοῦν θερμότητα
γιὰ τὴν ἀπόφασιν.

Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ παρατηρεῖται
εἶναι τὸ ὅτι δὲν ἐκτελεῖται καὶ δὲν
ἐφαρμόζεται πιστὰ καὶ καθημερι-
νὰ ἡ ἐκτέλεσις αὐτῆς τῆς διαδρο-
μῆς. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ καὶ διημι-
ουργεῖται κάποια σύγχυσις καὶ πα-
ράνοια. Λίγη καλὴ θέλησις καὶ τὸ
πράγμα αὐτὸ διορθώνεται, γιὰτὶ
δὲν εἶναι δύσκολο.

ΓΙΑ ΤΟΝ Ο.Τ.Ε.

Μὲ τὴ Βωδούσα ἡ τηλεφωνικὴ
ἐπικοινωνία εἶναι σχεδὸν ἀνύπαρ-
κτη. Γιὰ μεγάλη χρονικὰ διαστή-
ματα μένει ἀπομονωμένη. Ἰδιαίτε-
ρα, ὅταν, ἀπὸ τὴν κακοκαιρία ἡ
τὰ χιόνια, ἔχει διακοπῇ καὶ ἡ συγ-
κοινωνία.

Ὅπως ἔχομε ξαναγράψει ἡ ἀ-
πομόνωσις τῶν ὁρεινῶν περιοχῶν
ἰσοδυναμεῖ —κάποτε ἔστω καὶ σὲ
ἐλάχιστες περιπτώσεις— μὲ θάνα-
τον, ὅταν σὲ εἰσέγονται περιστατικὰ
δὲν μπορεῖ νὰ κληθεῖ γιὰτρός.

Μήπως εἶναι δύσκολο στίς τεχνι-
κὰς ἀπαιτήσεις τοῦ Ο.Τ.Ε. νὰ ἀν-
τιληφθῶν τῇ σοφάρτητῃ τῆς εὐ-
θύνης ἀπὸ τὸν ἀδικο χαμὸ ἔστω
καὶ ἐνὸς συνανθρώπου τοῦ;

Ἐθνικὸ Ἰδρυμα «Βασιλεὺς Παῦ-
λος» καὶ τὸ Ὑπουργεῖο Πολιτι-
σμοῦ.

Ἡδὴ ὁ Σύλλογος ἀσχολεῖται, ἐ-
κτός τῶν ἄλλων, μὲ τὴν κατασκευὴν
τῆς προταγῆς τοῦ ἀοιδίμου Πα-
πιγκιώτη ἐδεργέτη Μιχαήλ Ἀνα-
γνωστοπούλου ποὺ ὑπολογίζεται νὰ
εἶναι ἐτοιμὴ νὰ στηθῇ κατὰ τὸ προ-
σεχές καλοκαίρι, ὅποτε θὰ γίνον
καὶ τὰ σχετικὰ ἀποκαλυπτήρια.

Δὲν εἶναι ἀσημαντὴ ἡ δράσις τοῦ
Συλλόγου αὐτοῦ.

Εὐχόμεστε εὐκρινὰ νὰ συνεχι-
στῇ τὸ ἀξιοσημειώμενον ἔργο του
καὶ ἀπεινυθύνουμε τὰ δικαιολογημέ-
να συγχαρητήρια μὲς τόσο στὸ Δι-
οικητικὸ Συμβούλιον, ὅσο καὶ σὲ ὅλα
τὰ μέλη του.

ΝΙΚΟΣ ΣΤΑΡΡΑΣ

ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΕΝΟΙ

Ἔνα δεκαπενθήμερο ἀποκλει-
σμένοι χωρὶς τηλεφῶνα καὶ ἡλε-
κτρικὴ χωρὶς νὰ ἔξεραι κανεὶς ἐν-
ζῶν ἡ πέθαναν, πολλοὶ Ζαγορί-
σιοι.

Εἶναι ἀπαράδεκτο!

Παρακολούθησαν τὶς προ-
σπάθειες τῆς Νομαρχίας νὰ θέσει
σὲ κυκλοφορίαν τοὺς δρόμους.

Οἱ δυνατότητες τῶν ὑπηρεσιῶν
τῆς ἡμῶς εἶναι μικρές.

Ἀνθρώποι καὶ ζῶα κινδυνεύ-
ουν.

Ποιοὶ θὰ εἶναι ὁ π ε ρ ὀ β ο λ ο ς
ἂν πεθάνουν ἄνθρωποι ἀ-
βοήθητοι;

Τὸ Μονοδένδρι, ἡ περιοχὴ ποὺ
παρουσιάζει ἐντονὴ τουριστικὴ κί-
νησιν, ἦταν σχεδὸν ἀποκλεισμένο
καὶ σοὶ μὲ τὴν εὐκαιρία τῶν ἐρη-
τῶν εἶχαν προγραμματισθεῖ νὰ ἐ-
πισκευθῶν τὴν περιοχὴ καὶ νὰ
θαυμάσουν τὸ μεγάλο τῆς χα-
ράδας τοῦ ΒΙΚΟΥ στάθμην καὶ
τὰ αὐτοκίνητά τους 4—5 χιλιό-
μετρα πρὶν ἀπὸ τὸ Μονοδένδρι.

Ἐστὶ ἐκτός τῶν ἄλλων, ζημιώ-
θηκε καὶ ὁ Τουρισμός, ἀπὸ τὸν ὁ-
ποῖο μεγάλη ἀνάγκη ἔχει τὸ Ζα-
γόρι.

ΕΙΝΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑ.

Μάθετε ὅτι τὸ καλοκαίρι παλι-
οὶ Ριζαῖτες, φτασμένοι πᾶ καὶ ἀ-
ποκαταστημένοι στὴν κοινωνία, ἔ-
φτασαν στὸ Μονοδένδρι γιὰ νὰ τι-
μήσουν τὴν μνήμην τῶν ἀδελφῶν
Ριζάρη ἔχοντας ἐπισκευὰς τὸν
Πρόεδρόν τους κ. Τζατζάνη καὶ
συνὸν τὸν κ. Σουρᾶ.

Τὸ μεσημέρι κήθησαν καὶ ἔ-
φαγαν στὸ ἐστιατόριον τῆς κ. Κι-
τσας ἀπὸ δαπάνης 5.000 ὀρχ. ποὺ
εἶχαν ἔξαφαιλέσει ἀπὸ τὸ Ἰδρυ-
μα. Ὅμως ἡ δαπάνη ἔφτασε στίς
7000 ὀρχ. καὶ οἱ συνδαιτημένους
ἀνήγγιξαν νὰ πληρώσουν τὴν δι-
αφορά.

Ἐστὶ τὸ Ἰδρυμα ἀναγκάστηκε
νὰ πληρώσει μετὰ ἀπὸ καιρὸ τὴν
διαφορά. Εἶναι ἀλήθεια ὅλα αὐτὰ;
ΑΣΚΟΠΗ ΤΑΛΑΙΠΩΡΙΑ

Διαπιστώσαμε ὅτι ἐκδρομῆς καὶ
συμπαιριώτες τοῦ Κεντρικοῦ Ζα-
γορίου ἀντιμετωπίζοντες πρόβλημα
δενδίνης γιὰ τὰ αὐτοκίνητά τους,
ὅταν μετακινῶνται ἀπ' τὸ ἕνα
χωριὸ στὸ ἄλλο.

Γιὰ τὸν ἐφοδιασμὸν τοῦ ὑπο-
χρεώνονται νὰ κατεβαίνουν στὴν
πόλιν νὰ χάνουν ἐργασίαν ὥρες
καὶ νὰ δαπανοῦν ἄσκοπα δηνδίνης.

Ἐπιβάλλεται νομίζουμε ἡ διημι-
ουργία Πρατηρίου Κανσίων ποὺ
ἂν καὶ δὲν φέρει πολλὰ κέρδη μὲ
ἐταιρεία κανσίων, θὰ βοηθῇ
ὅμως ἀρκετὰ μεγάλο ἀριθμὸν ὁδ-
γῶν.

Ὅσοι Ζαγορίσιοι μποροῦν ἂς
τὸ σκεφθοῦν καὶ ἂς ἀποφασίσουν
νὰ λύσουν τὸ θέμα.

Ὅλη ἡ ἐμφάνισις τοῦ χωριοῦ, εἰ-
ναι μιὰ προσπάθεια ἐπιμονῆς καὶ
δύσκολη.

ΤΟ ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ ΚΙ' Η ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΑΡΑΚΑΤΣΑΝΩΝ

Ἀπὸ παλαιὰ ἄρχισε ἡ πληθυσμ-
ικὴ καταπόρευσις τὸ Ζαγόρι μας, καὶ
διεπλάτυνεν, δὲ λέει νὰ σταματήσῃ.
Τὸ ταξίδι, ἡ ληστεία, ἡ ἀγάπη
γιὰ τὴν πόλιν, ἡ ἐλλείψις ἐργασίας
ἐδῶ ἐπάνω, οἱ πόλεμοι καὶ ὁ ἀνταρ-
τικὸς στὸ τέλος, δώσανε χτυ-
πήματα χωρὶς ἔλεος, χωρὶς οἶκτο
στὰ Ζαγοροχώρια μας.

Ἐστὶ καὶ τὸ χωριὸ μας, ὅπως
καὶ ὅλα τὰ Ζαγοροχώρια, πῆρε τὸ
μεγάλο κατ' ἄρσην.

Ἡ καταστροφὴ καὶ ὁ ἀφανισμὸς
ἀπὸ τὸν πυλῶνα τοῦ χωριοῦ μας.
Ὁ μαρτυρὸς φάνταζε ὀλοζῶντα
νὰ χειροπιαστός. Ὅλα τὰ χωριά
τοῦ Ζαγοριοῦ μας, δώσανε σκλη-
ρὰς μάχας, γιὰ τὴν ἐπιβίωσίν τους,
ἐναντία στὸν κάμπο, στὴν πόλιν,

πρὸς τὰ καλοῦσαν κοντὰ τους δείχ-
νοντάς τους τὰ δελεαστικὰ τους κά-
λη.

Στὴ μάχη αὕτη τὴν ἀνελέτητη,
μερικὰ χωριά ὑπέκυψαν δυστυχῶς,
μὲ μάρτυρας ν' ἀντισταθῶν καὶ
πᾶσα.

Τὸ Τσεπέλοβο πολέμησε παλῆκα
ῖον, ἀντιστάθηκε θάρρα καὶ ἄρ-
νήθηκε νὰ προσφέρει «γῆν καὶ ὕ-
λην» στὸν κάμπο, στ' ἀστυκὸ κέν-
τρο, καὶ νὰ συνθηκολογήσῃ μαζὺ
τούς.

Πολέμησαμε, γιὰτὶ, ὅπως λέει
ὁ καθηγητὴς κ. Μποροδίνης, πι-
στέψαμε πῶς ἡ οἰκιστικὴ ἀποφύλι-
σις καὶ ἀποδυνάμωσις τῆς ὑπαίθρου
χωρὶς, εἶναι ἐλλοχεύουσα ἐθνικὴ ἀ-
πειλή.

Πολέμησαμε καὶ ἀγωνιστήκαμε
χρόνια, μ' ἕνα σύνθημα μ' ἕνα στό-
χο: πῶς νὰ κρατήσουμε στὴ ζωὴ
τὸ χωριὸ μας καὶ νὰ δημιουργή-
σουμε γι' αὐτὸ, ἕνα αὐριὸν ποὺ κα-
λὸ ἀπὸ τὸ τότε.

Δὲ στηρίξαμε τὶς προσπάθειές
μας, οὐτε στὴν οἰκονομικὴ Κρατι-
κὴ βοήθεια, οὐτε στοὺς σχεδια-
σμούς τοῦ κράτους, οὐτε στὸν Του-
ρισμὸ. Δὲ γίναμε ζήτῳ.

Στηρίξαμε τὶς προσπάθειές μας,
μόνον στὸν ἐαυτὸν μας καὶ στὴν ἀγά-
πην γιὰ τὸν τόπο μας.

Καὶ τὸ μπόρεσαμε.

Ἐμπόδια ἀμέτρητα ψάχναμε νὰ
μὲς ποτήσουν. Ὅμως δὲ μπόρε-
σαν, γιὰτὶ τὴν προσπάθειά μας,
τὴν ἐνέπνευσε, ἡ ἀπὸ παράδοξιν, πα-
ραδόξου ἀγάπην τοῦ Ζαγοριοῦ
μας, γιὰ τὸν τόπο του.

Ἐστὶ, μποροῦμε νὰ ποῦμε, πῶς ἡ
ἀπὸ χρόνια ἄμυνα μας καρποφόρη-
σε. Δὲ μὲς πόρεσαν, στὸ διάβα του
τὸ ρεῖμα γιὰ τὴν πόλιν, δὲ μὲς πλά-
νησε ὁ κάμπος.

Τὸ χωριὸ μας πρόκοψε...

Ὁ Γιάννης Σαραλῆς στὸ διελί-
ον τοῦ «Ζαγόρι», γράφει:

«...Τὸ Τσεπέλοβο ὅμως τὸ ἀρχον-
τικὸ, θὰ σοῦ ἐπιδείξει τὴν ὀργανω-
μένην προσπάθειαν, μ' ἕνα σωρὸ ἐκ-
δηλώσεων, ποὺ δὲ σοῦ ἐπιτρέπουν
νὰ ἀμνημονεύσῃς τὰ πρωτεῖα ποὺ
διέκρινε.

Ὅλη ἡ ἐμφάνισις τοῦ χωριοῦ, εἰ-
ναι μιὰ προσπάθεια ἐπιμονῆς καὶ
δύσκολη.

πολύμοχθης ἐργασίας, ποὺ συστη-
ματικὰ ἀνέβασε τὸ ἐπίπεδο τῶν
κατοίκων, στὸ προβάδισμα μιᾶς γνή-
σιας Ζαγοριῆς ζωῆς, σ' ἕνα πολι-
τισμὸ, ποὺ δὲ συναντᾷ σὲ καμμιὰ
ἄλλη περιοχὴ, τόσο ἀπομακρυσμέ-
νη καὶ ὀλιγαριθμη. Αὐτὸ τὸ ἀντι-
λαμβάνεται κανεὶς μόλις ἀντικρύ-
σει τὸ χωριὸ καὶ ἔρθῃ σὲ κάποια ἐ-
παφή, μὲ τὸν πρῶτον τυχαῖο κά-
τοικο...».

Γιὰ νὰ κρατήσουμε αὐτὰ τὰ πρω-
τεῖα, γιὰ νὰ κρατήσουμε αὐτὴ τὴν
ἀρχοντίαν, ποὺ οἱ ἔξωιοι μὲς ἀποδι-
γουν, κάναμε ὅτι κάναμε. Καὶ γιὰ
νὰ συνεχίσουμε αὐτὴ τὴν αἰγλή, δὲ
σταθήκαμε μὲ σταυρωμένα χέρια,
μὰ δάλαμε τὴν ἔμψυξή μας ἐναντία
στὸν κάμπο, στὴν πόλιν, σ' ἄλλο
πλάνο.

Ξεκινήσαμε μὲ δύο στόχους. Πρῶ-
τον νὰ βροῦμε κόσμον γιὰ νὰ ἐπα-
νδρώσουμε τὶς ἐλλείψεις, καὶ δεύτε-
ρον νὰ βροῦμε ἐργασίαν, νὰ βροῦμε
πόρους, γιὰ τὸν κόσμον αὐτό.

Στὸ χωριὸ μας ποὺ κατέρρεε,
σὰν πολλὰ ἀπὸ τὰ Ζαγοροχώρια
μας, εἴχαμε ἀνάγκη ἀπὸ κόσμον ἀπ' ἄνθρωπον ὕλικό.

Ἡ ἐργασία φαντά-
ζετο ἀπίθανη καταθλιπτικὴ, σὰν τὴν
ἀντικρύζεις σὲ κατωκημένην χώρα.

Καὶ σὰν ἡ νομαδικὴ κτηνοτρο-
φία περνοῦσε μιὰ μεγάλη κρίση
καὶ τραβοῦσε ἀσταμάτητα τὸν κα-
τήφορο, καταφέραμε, νὰ ἐγκατα-
σταθῶν μόνον στὸ χωριὸ μας πολ-
λὲς οἰκογένειες κτηνοτρόφων Σα-
ρακατσάνων, ποὺ ὡς τότε παραβέ-
ριζαν στίς θερινὰς μὲς βοσκὰς, ἀπὸ
πολλὰ χρόνια πρὶν, σὰν σκηνίτες ἐ-
νοικιαστές, καὶ τὸ φθινόπωρον κα-
τέβαιναν στὰ χειμαδιά.

Δὲ μετανιώσαμε, γιὰ τὴν ἐγκα-
τάστασιν αὐτὴν Σαρακατσάνων στὸ
χωριὸ μας, ὅπως καὶ ἔσεις θὰ δια-
πιστώσετε, διαβάζοντας τὴ συνέ-
χεια.

Ἐστὶ βρέθηκε τ' ἀνθρώπινο ὕλι-
κὸ καὶ ἐπαυρῶνθησαν οἱ ἐλλείψεις,
ποὺ δημιουργήσε ἡ φυγὴ γιὰ τὴν
πόλιν.

Οἱ Σαρακατσάνοι ἔζησαν ἐπὶ αἰ-
ῶνες ἀμέτρητους, σὰ νομάδες, χω-
ρὶς μόνον σπῆτι, μὲ νοικοκυριὸ τό-
σο, ποὺ νὰ μποροῦν νὰ τὸ μεταφέ-
ρουν, μὲ τὰ φορτηγά τους ζῶα, τὴν
ἀνοιξὴ ἐδῶ, καὶ τὸ φθινόπωρον στὰ
χειμαδιά.

Καὶ δυστυχῶς, ὅπου καὶ ἂν περ-
νοῦσαν, ὅπου καὶ ἂν στάθμευαν, ὅ-
που καὶ ἂν πῆγαιναν, νὰ στήσουν τὰ
νομάκια τους, γιὰ νὰ μείνουν γιὰ λί-
γους μῆνες τὸ καλοκαίρι ἢ τὸ χει-
μῶνα, μὲ τὶς φαμίλιες τους καὶ τὰ
ζωαγὰν τους ἢ νὰ στήσουν τὶς
ἐγκαταστάσεις τους, γιὰ νὰ διανυκτερεύ-
σουν γιὰ μιὰ μόνον νύχτα, φθινό-
πωρον ἢ ἀνοιξὴν, κάτω ἀπὸ δυσμε-
νέστετες καιρικὲς συνθήκες, δὲ συ-
ναντοῦσαν παρὰ τὴν δυσπιστίαν, τὴν
ἐχθρὴν, τὴν κατατρομέω, τὴν ἐμπε-
δωμένην τὴν ὀργάνωμένην, ἂς ποῦ

μὲ κοινωνίας.

Κι' ἀκόμα ἦσαν ὑποχρεωμένοι,
μαζὺ μὲ τ' ἄλλα, μιὰ καὶ ζοῦσαν
στὸ ὑπαίθρο, νὰ ὑφίστανται καὶ τὴ
σκληρὴ καταπίεσιν τῶν ληστῶν,
ποὺ λυμαίνονταν, τὰ παλαιότερα
χρόνια τὴν ὑπαίθρο.

Συνεχίζουμε τη δημοσίευση της εργασίας του κ. Κ. Λαζαρίδη, την αναφερόμενη στη Μελισσοκομία στο Ζαγόρι.

Α') ΕΡΩΤ.: 'Από πότε ασχολείσθε με τη μελισσοκομία στο Ζαγόρι;

ΑΠ.: 1) 'Ο κ. Φιλήμων 'Αδαμίδης (Φ. Α.) από το 1937.
2) 'Ο κ. 'Αλέκος Ζιάκας (Α. Ζ.) από το 1934.

3) 'Ο κ. 'Ιωάννης Κέντρος (Ι. Κ.) από το 1920.

4) 'Ο κ. 'Ιωάννης Παλάσκας, (Ι. Π.), από το 1947.

5) 'Ο κ. Γρηγόριος Σκούρτης, (Γ. Σ.), από το 1941.

6) 'Ο κ. Κων/νος Πετρινός, (Κ. Π.), από πολύ μικρό.

Β' ΕΡ.: Μήπως υπήρξε καμιά ιδιαίτερη αξιοπρόσεκτη αίτια ή κατένευσε σημαντικὸ περιστατικὸ πὺς ὅς ἐκανε ν' ἀσχοληθεῖτε ἐρασιτεχνικὰ μ' αὐτή;

ΑΠ.: Φ. Α. — Αἰτία ἦτο ὁ ἀείμνηστος πατήρ μου ὅστις διατηροῦσε πάντοτε σὺν πατρικῷ μας μὴ κρὸ ἀριθμὸ κυφελῶν.

Α. Ζ. — 'Όχι, ιδιαίτερη αἰτία, ἀλλὰ λόγῳ τοῦ ἐπαγγέλματός μου καὶ σὰν γεωργικὸς κλάδος ἀσχολήθηκα ιδιαίτερα μ' αὐτήν.

Ι. Κ. — Μοῦ ἄρεσε ἡ δουλειά μου καὶ φυσικὰ καὶ τὸ συμφέρον.

Ι. Π. — Ναι. Εἰς τὴν Συρίαν καὶ πλησίον τοῦ ξενοδοχείου ὅπου διέμεινα ἐπ' ὀλίγον, ὑπῆρχε ἕνα ἀγκυριωτὸν ἐνὸς μελισσοτρόφου μὲ 100 κυφέλες ἐκάστη 4 ὀρόφων.

Ἐφ' ὅσον ἐτεχνήτην παραγωγὴν βασιλικῶν καὶ γονιμοποίησιν τούτων παρ' ἐλκεκτῶν κυφινῶν. Τοῦ ἀπέφερον εἰς τὸν πρώτον τρύγον καὶ ἐπρόβλεπεν δύο (2) 5000 κιά.

Γ. Σ. — 'Η αἰτία πού μὲ ἔκανε νὰ ἀσχοληθῶ μὲ τὴ μελισσοκομία ἦτο ἡ δύσκολη ζωὴ τῶν χρόνων τῆς κατοχῆς (ἐλλείψεις ζαχαρώδους κλπ.).

Γ') ΕΡ.: 'Η πολύχρονη πείρα σὰς ἔχει διαφωτίσει ἔτσι ὥστε νὰ ἔχετε καταλήξει σὲ θετικὰ συμπεράσματα γύρω ἀπὸ τὴν ἐπιτυχία τῆς εὐγενικῆς αὐτῆς γεωργικῆς ἀπασχόλησης;

ΑΠ.: Φ. Α. — 'Η ἀγάπη πρὸς τὴ μέλισσα, 2) ἡ μελέτη διὰ τὴν ἀπόκτησιν γνώσεων, 3) ἔκτασις τῆς ἐπιχειρήσεως ἀναλόγως τῶν γνώσεων καὶ τῆς πείρας καὶ τέταρτο αἰ καιρικὰ καὶ κλιματολογικὰ συνθῆκαι μαζὶ μὲ τὴν καλὴν περιοχὴ, εἶναι τὰ θετικὰ συμπεράσματα.

Α. Ζ. — Σὰν γεωργικὴ ἐπιχειρήσις πρέπει νὰ ἀσχοληθῇ ὁλοκληρωτικὰ στὴ νομαδικὴ μελισσοκομία καὶ ὅχι λιγώτερα ἀπὸ 200 σμήνη.

Ι. Κ. — Ἐπιτυχία ἔχει μόνον μὲ Εὐρωπαϊκὰς κυφέλες καὶ τεχνητὰς κυρήθρες.

Ι. Π. — Ἐὰν κανεὶς κατορθώσῃ νὰ γνωρίσῃ, καὶ κατὰ κάποιον τρόπον νὰ προβλέψῃ τὰ κλιματολογικὰ τῆς περιοχῆς του καὶ ἔφαρ

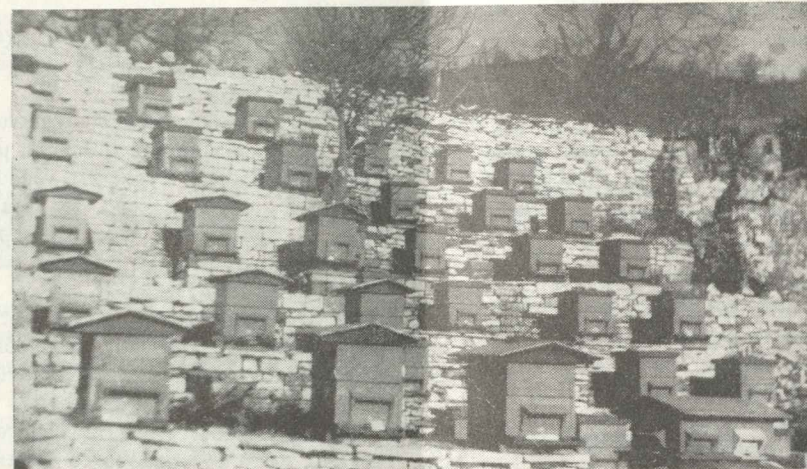
Μελισσοκομία στό Ζαγόρι

μῶζει τὰς καταλλήλους μεθόδους δὲν ἀποτυγχάνει ποτέ.

Γ.Σ. — 'Η πείρα μὲ ἐδίδαξεν ὅτι πρόκειται διὰ μίαν προσδοφῶσαν γεωργικὴν ἀπασχόλησιν.

Κ.Π. — Διαβάζοντας διάφορα βιβλία βλέπουμε ὁδηγίες καὶ συμπεράσματα διὰ τὴν καλύτεραν ἐκμετάλευσιν. 'Όμως δυστυχῶς πολλὰ στὸν τόπο μας δὲν μποροῦν νὰ ἐφαρμοστοῦν μὲ ἐπιτυχία καὶ τοῦτο διατὶ, ὁ τόπος μας εἶναι πολὺ διαφορετικὸς καὶ μὲ διάφορες κληματολογικὰς συνθῆκαι. 'Ό τρόπος ἐργασίας μας ἐδῶ εἶναι ἡ πείρα.

Α) ΕΡ. Μπορεῖ κανένας στὸ Ζαγόρι νὰ ἐπαναπαυθεῖ στὴ μελισσοκομία σὰν κύριο καὶ ἀποκλειστικὸ

διοριστικὸ τοῦ ἐπάγγελμα;

ΑΠ. Φ. Α. — Κατὰ τὴν γνώμην μου ὅχι, διότι τὴν μελισσοκομικὴν παραγωγὴν μὴ τὴν κανονίζον αἱ καιρικὰ συνθῆκαι αἱ ὁποῖαι στὸ Ζαγόρι μας δὲν εἶναι πάντα εὐνοϊκαὶ καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ ζῇ στὴν τύχη.

Α. Ζ. — 'Όχι στὸ Ζαγόρι, διότι οἱ λίγοι μῆνες πού ἔχει ἀνθοφορία καὶ ἡ ἀστάθεια τοῦ καιροῦ.

Ι.Κ. — 'Όχι μόνον μὲ νομαδικὴ μελισσοκομία μπορεῖ νὰ σταθῇ.

Ι. Π. — Ἐὰν τὸ Ζαγόρι ἦτο ἐν ἀπὸ τὰ 10 κράτη τὰ ὁποῖα ἐπισκέφθην καὶ ἐγνώρισα μπορὸν νὰ ἀπαντήσω ΝΑΙ.

Γ. Σ. Μπορεῖ.

Κ. Π. — Δὲν νομίζω. Ἐχομε μεγάλο χειμῶνα καὶ κακὰ ἀνοιξή γιὰ συστηματικὸν μελισσοκομεῖο, ἐκτὸς ἐὰν αὐτὸν τὸν καιρὸ τὰ ξεχειμιάζει ὁπότε ξεφεύγουμε ἀπὸ τὴν ἐρώτησιν.

Ε) ΕΡ. — Βρίσκεται δύσκολη τὴν ἀπόκτησιν τῶν ἀπαραίτητων γνώσεων γιὰ νὰ ἐπιδοθῇ κανένας σ' αὐτὴν ἀποτελεσματικὰ;

ΑΠ. — Φ. Α. — 'Η μελέτη ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν πείρα εἶναι δυνατὸν νὰ δώσουν τὰς ἀπαραίτητους γνώσεις εἰς τὸν νέον μελισσοκόμον ἀρκεῖ νὰ ἔχει ἀγάπην πρὸς τὴν μέλισσαν.

Α. Ζ. — 'Όχι ἀλλὰ χρειάζεται ἀγάπη ὑπομονὴ καὶ ἐπιμονὴ πρὸς τὰ μέλισσα καὶ ὅχι μὲ τὸ τσίμπημα νὰ βρίζῃ καὶ νὰ φεύγει.

Ι. Κ. — 'Όχι, ἀλλὰ περισσότε-

ρο ρόλο παίζει ἡ πείρα.

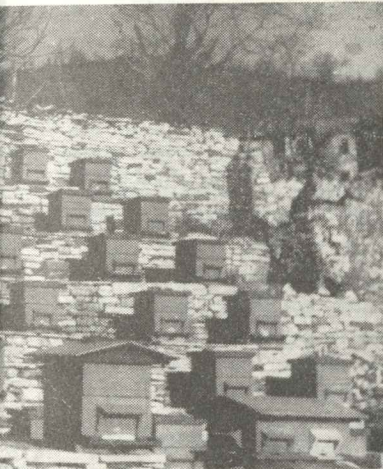
Ι. Π. — Ναι.

Γ. Σ. — Τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν ἀτόμων, τὰ ὁποῖα θέλουν νὰ ἀσχοληθοῦν μὲ τὴν μελισσοκομίαν (ναὶ καὶ ὅχι!).

Κ. Π. — 'Όχι, ὅμως ὡς καὶ παρὰ πᾶν ἀνέφερα χρειάζεται πρωτίστως πείρα. Ἐκτὸς ἐὰν ἐκινήσῃ κανεὶς ἐρασιτεχνικὰ μὲ λίγες κυφέλες καὶ ὕστερα νὰ ἐπιδοθῇ ἀποτελεσματικὰ.

ΣΤ) ΕΡ. Πῶς δρίσκετε τὸ κλίμα καὶ τὴν χλωρίδα τοῦ Ζαγορίου μας γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς μελισσοκομίας;

ΑΠ. — Φ. Α. — 'Όλο σχεδὸν τὸ Ζαγόρι εἶναι προικισμένον μὲ

πλούσιαν καὶ ποικίλην μελισσοκομικὴν θλάστησιν καὶ ἐν συνδυασμῷ μὲ τὸ σχετικῶς εὐνοϊκὸν κλίμα εὐνοοῦν τὴν ἀνάπτυξιν τῆς μελισσοκομίας.

Α. Ζ. — Τὸ Ζαγόρι, ἐξωρίζετὶ τὴν γλωρίδα του σὲ 4 περιοχάς, 1) τὸν 'Ιούνιον τὸ ἀσφακίδιον μέχρι 'Αρσίστη 2) τὴν φυσικὴ ἀνθοφορία Μαῖου — 'Ιουνίου σ' ὅλο τὸ Ζαγόρι καὶ 3) ἡ θρούμψη εἰς Μιτσικέλι καὶ τὸ ἀγγάθιον (κενταύρια) στὸ Βραδέτο Τσεπέλοβο κλπ. ἐφ' ὅσον ὁ καιρὸς εἶναι βροχερός.

Ι. Κ. Καλὴ ἀλλὰ πολὺ λίγη.

Ι. Π. — Ἐὰν ἡ ἀνοιξὶς καὶ δὴ τὸ καλοκαίρι ἔχουν κάπως ἐποχιακὴν σταθερότητα δὲν ὑπάρχει ἄλλος μελισσοκομικὸς παράδεισος.

Γ. Σ. — Τὸ μὲν κλίμα δὲν δυνάμεθα νὰ προβλέψωμεν, τὴν δὲ χλωρίδα δρίσκουμε ἐξαιρετικὴν εἰς ποὶ ὅτῃ καὶ πᾶσι.

Κ. Π. — Λίγος εἶναι ὁ εὐνοϊκὸς καιρὸς τοῦ Ζαγορίου τουλάχιστον ἐδῶ πάντοτε μὲς. 'Η ποιότης τῆς χλωρίδος ἐξαιρετικὴ (τὸ λιο - τσάι - ἀγριεὶς μέντες ρήγανη ἐκτὸς τὰ ὁπωροφόρα δένδρα), ὁ μὲν πολὺ λίγα καὶ σὲ μικρὸ χρονικὸν διάστημα.

Ζ) ΕΡ. — Εἶναι δυνατόν νὰ αὐξηθοῦν οἱ εὐνοϊκοὶ ὁροι γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς μελισσοκομίας στὸ Ζαγόρι μὲ τὴν καλλιέργειαν μελισσοτροφικῶν φυτῶν καὶ πόλων;

ΑΠ. — Φ. Α. — 'Όχι, κατὰ τὴν γνώμην μου δὲν ἐκπληροῦνται τὰ ἀπαραίτητα τῆς μελισσοκομίας, δὲν εἶμαι εἰς θέσιν νὰ κάμω ὑποδείξεις πᾶντως τὸ σπουδαιότερον γιὰ μένα εἶναι ἡ ἐπ' ἀνδρωσίς τῆς διὰ κατατέρω ἀναφέρω, τὸ Ζαγόρι, ἀφθονεῖ ἀγρίας μελισσοκομικῆς θλάστησε-

ως καὶ ὡς τούτου δὲν ὑπάρχει σοβαρὸς λόγος καλλιέργειας μελισσοτροφικῶν φυτῶν, πάντως ὅμως ἡ καλλιέργεια τῆς Τυλιάς, τῆς 'Ακακίας καὶ τῆς κουτσουπιάς θὰ μποροῦσαν νὰ βοηθήσουν ἀρκετὰ τὴν μελισσοκομίαν.

Α. Ζ. — 'Όχι.

Ι. Κ. — Εἶναι.

Ι. Π. Ναι.

Γ.Σ. Εἶναι δυνατόν τοῦτο δύναται νὰ γίνῃ μὲ τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀκακίας, ἀλυσφάκου (σφακιῶ), τριφυλλιοῦ (ἄσπρο ἀγριοτριφυλλοῦ), κλπ.

Κ. Π. — Μπορεῖ νὰ γίνῃ ἡμετέρι δεινὸς ἐκμετάλευσις καὶ προστατευθεῖ ἀλλὰ ἔτσι δυστυχῶς ἐργάμεθα σὲ ἀντίθεσιν μὲ τοὺς παντὸς εἶδους, κτηνοτρόφους.

Η) ΕΡ. — Ὑπάρχει σχέση ἀνάμεσα στὴν κτηνοτροφία καὶ τὴν μελισσοκομία; ἂν σ' ἕνα μέρος περιορίζετὶ γιὰ ὅποιον δῆποτε λόγο ἡ κτηνοτροφία, τὸ ζήτημα αὐτὸ θ' ἀποβῇ πρὸς ὄφελος τῆς μελισσοκομίας καὶ μέχρι ποίου βαθμοῦ;

ΑΠ. — Φ. Α. — 'Ό περιορισμὸς τῆς κτηνοτροφίας θεδαίως ὀφείλει καὶ μάλιστα ἀρκετὰ τὴν μελισσοκομίαν ἰδίως εἰς τὰ γυνὰ βουνὰ π.χ. Γκαμύλα, Μιτσικέλι, κ.λπ. διότι μεγάλη καταστροφὴ γίνεται εἰς τὸ τσάι, ρήγανη, κ.λπ. ἀπὸ τὰ ὁποῖα παράγεται ἀφθονο λευκὸ καὶ ἀρωματικὸ μέλι.

Ζῶνα τρέφονται μὲ τὴν χλωρίδα ἡ Α. Ζ. — 'Ασφαλὸς καὶ διὰ τὰ

λὰ ἡ κτηνοτροφία εἶναι πῶς ἀπὸ τὴν μελισσοκομία. Οἱ ἀσθένειες ἔχουν πολλὰ σθὴ λόγῳ τῆς νομαδικῆς τοιαύτης γιὰ τοῦτο ἡ οἰκία καὶ ἐκλείψῃ ἐὰν δὲν χρησιμοποιοῦνται κατὰλληλα φάρμακα πρὸς πρόληψιν καὶ θεραπείαν.

Ι. Κ. — Ὑπάρχει. Ἡ μεγάλη κτηνοτροφία εἶναι θάνατος τῆς μελισσοκομίας.

Ι. Π. — Ὑπάρχει σχέση εἰς ἄλλα μέρη. Εἰς τὸ Ζαγόρι ὅμως ὅχι. Ἐὰν τὰ κλιματολογικὰ εἶναι εὐνοϊκά ὡς πρὸς τὴν ἀνθοφορίαν.

Γ. Σ. — Μόνον εἰς περιπτώσεις δυσμενῶν καιρικῶν συνθηκῶν καὶ ὑπερβολικοῦ ἀριθμοῦ ζώων.

Κ.Π. — Ἄν λάδουμε ὑπ' ἑμὶν μὴ τὴν παραγωγὴν τοῦ μελισσοκομικοῦ (μυλάω γιὰ κυφελὴ φυσικὰ) κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ἀνταρτοπολέμου πού οἱ κτηνοτρόφοι λόγω τῶν θύλων θὰ δώσῃ ὅτι ἡ παραγωγὴ ἦτο τετραπλάσια τῶν ἄλλων χρόνων. Κ' αὐτὸ εἶναι φυσικὸν γιὰ τὰ ζῶα τῶν καὶ καταστρέφουν τὴν χλωρίδα πού ὅπως ἔφαρμε

ΕΡ. — Θεωρεῖτε ἐπαρκὴ τὴ μελισσοκομικὴν ὑπηρεσίαν στὸ Νομὸ μας καὶ ἂν ὅχι ποῖα μέτρα, κατὰ τὴν γνώμην σας, θὰ μποροῦσαν νὰ συντελέσουν γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν τυχόν ἐλλείψεων;

ΑΠ. — Φ. Α. — 'Όχι. Κατὰ τὴν γνώμην μου δὲν ἐκπληροῦνται τὰ ἀπαραίτητα τῆς μελισσοκομίας, δὲν εἶμαι εἰς θέσιν νὰ κάμω ὑποδείξεις πᾶντως τὸ σπουδαιότερον γιὰ μένα εἶναι ἡ ἐπ' ἀνδρωσίς τῆς διὰ κατατέρω ἀναφέρω, τὸ Ζαγόρι, ἀφθονεῖ ἀγρίας μελισσοκομικῆς θλάστησε-

• ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗΝ 9η ΣΕΛ.

• Τὰ Κληροδοτήματα ἢ ἄγρια αὐτὴ ὑπόθεση στὸ προσκήνιο τῆς ἐπικαιρότητας

'Ο κ. Γ. Σολωμὸς πολλὰ μοῦ καταμαρτυρεῖ σὲ σημειώμα του δημοσιευμένο στὸ «Ζαγόρι μας» σχετικὰ μὲ τὸ κληροδοτήμα τοῦ μακαρίτη Α. Σολωμοῦ πού εἶναι ὁ πῶς μεγάλως εὐεργέτης στὴν ἰδιαίτερη πατρίδα του τὸν Ἐλαφότοπο (Τσερβάρι), πού ὑπεραγαποῦσε.

Εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ ἀπαντήσω πῶς παίρνει πῶς σύντομα, γιὰ τὴν αὐτὴν αὐτῆς τῆς ἐφημερίδας εἶναι πολὺτιμος χώρος καὶ ἀπαιτητικός.

α) Ἐκτιμῶμαι ὁ θυμὸς στὸ λογισμὸ τοῦ κ. Σολωμοῦ, ὅταν διαπίστωνε τὰ γραφόμενά του μὲ συνέπεια νὰ ἐπεσεύσῃ τὰ δῶρα καὶ μορφῆς εὐπρεπείας καὶ ἔτσι ἀδίκως πρωτίστως τὸν ἑαυτὸ του. 'Αναφέρω μὲν δειγματοληπτικὰ σὲ κάποιον σημειῶμα ὅσα ἔγραφε «Ἡ προσπάθεια λειτουργίας τῆς Σχολῆς - στὸ χωριὸ τοῦ - ἔχει ἐρεθισε τὸν κ. Λαμπριδῆν φοβούμενον ἡ

β) Ἐκτιμῶμαι ὁ θυμὸς στὸ λογισμὸ τοῦ κ. Σολωμοῦ, ὅταν διαπίστωνε τὰ γραφόμενά του μὲ συνέπεια νὰ ἐπεσεύσῃ τὰ δῶρα καὶ μορφῆς εὐπρεπείας καὶ ἔτσι ἀδίκως πρωτίστως τὸν ἑαυτὸ του. 'Αναφέρω μὲν δειγματοληπτικὰ σὲ κάποιον σημειῶμα ὅσα ἔγραφε «Ἡ προσπάθεια λειτουργίας τῆς Σχολῆς - στὸ χωριὸ τοῦ - ἔχει ἐρεθισε τὸν κ. Λαμπριδῆν φοβούμενον ἡ

Μελισσοκομία στὸ Ζαγόρι

• ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠ' ΤΗΝ 8η ΣΕΛ.

πὺς καθε μελισσοκομικὸ ζήτημα θὰ εὕρισκε αὐτομάτως τὴν λύσιν του.

Α. Ζ. — 'Όχι. Διότι δὲν ἐπιτρέπονται συχνὰ τὰ μελισσοκομικὰ τῶν χωριῶν. Οἱ ἀσθένειες ἔχουν πολλὰ σθὴ λόγῳ τῆς νομαδικῆς τοιαύτης γιὰ τοῦτο ἡ οἰκία καὶ ἐκλείψῃ ἐὰν δὲν χρησιμοποιοῦνται κατὰλληλα φάρμακα πρὸς πρόληψιν καὶ θεραπείαν.

Ι. Κ. — Ὑπάρχει. Ἡ μεγάλη κτηνοτροφία εἶναι θάνατος τῆς μελισσοκομίας.

Ι. Π. — Ὑπάρχει σχέση εἰς ἄλλα μέρη. Εἰς τὸ Ζαγόρι ὅμως ὅχι. Ἐὰν τὰ κλιματολογικὰ εἶναι εὐνοϊκά ὡς πρὸς τὴν ἀνθοφορίαν.

Γ. Σ. — Μόνον εἰς περιπτώσεις δυσμενῶν καιρικῶν συνθηκῶν καὶ ὑπερβολικοῦ ἀριθμοῦ ζώων.

Κ.Π. — Ἄν λάδουμε ὑπ' ἑμὶν μὴ τὴν παραγωγὴν τοῦ μελισσοκομικοῦ (μυλάω γιὰ κυφελὴ φυσικὰ) κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ἀνταρτοπολέμου πού οἱ κτηνοτρόφοι λόγω τῶν θύλων θὰ δώσῃ ὅτι ἡ παραγωγὴ ἦτο τετραπλάσια τῶν ἄλλων χρόνων. Κ' αὐτὸ εἶναι φυσικὸν γιὰ τὰ ζῶα τῶν καὶ καταστρέφουν τὴν χλωρίδα πού ὅπως ἔφαρμε

ΕΡ. — Θεωρεῖτε ἐπαρκὴ τὴ μελισσοκομικὴν ὑπηρεσίαν στὸ Νομὸ μας καὶ ἂν ὅχι ποῖα μέτρα, κατὰ τὴν γνώμην σας, θὰ μποροῦσαν νὰ συντελέσουν γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν τυχόν ἐλλείψεων;

ΑΠ. — Φ. Α. — 'Όχι. Κατὰ τὴν γνώμην μου δὲν ἐκπληροῦνται τὰ ἀπαραίτητα τῆς μελισσοκομίας, δὲν εἶμαι εἰς θέσιν νὰ κάμω ὑποδείξεις πᾶντως τὸ σπουδαιότερον γιὰ μένα εἶναι ἡ ἐπ' ἀνδρωσίς τῆς διὰ κατατέρω ἀναφέρω, τὸ Ζαγόρι, ἀφθονεῖ ἀγρίας μελισσοκομικῆς θλάστησε-

• ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗΝ 9η ΣΕΛ.

ΤΟ ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑ ΣΩΛΟΜΟΥ

δυστυχὸς τὸ κράτος σὰν νὰ τὸ ἀποτελοῦν αὐτὸ ἐπὶ πλείονος δυνάστες ἔβαλε χερί εἰς τὸ Τσοῦφλειον Κληροδοτήμα, εἰς τὸ Ζάππειον κληροδοτήμα. Δὲν παραλείπει νὰ ἀναφερθῇ καὶ στὰ καταποντισθέντα κληροδοτήματα τῶν Τσερβαριωτῶν Γούναρη, Παντοσίτη, Ράμμου κ.λπ.

Εὐχαριστῶ τὸν κ. Σολωμὸ, γιὰ τὸ μοῦ δίνει τὴν εὐκαιρία πρῶτα νὰ κατατοπίσω καὶ ἐνημερώσω, ὁσο φυσικὰ εἶναι δυνατό, μὲ τὴν μισὴ μου δυνάμει τὸ εὐρὺ Ζαγοριστακὸ κοινὸ καὶ ἔπειτα τὸν ἀναφερόμενον κ. Σολωμὸ, ἂν φυσικὰ εἶναι ἀνημέρωτος, σὲ ὅτι ἔχει σχέση μὲ τὸ Τσοῦφλειον Κληροδοτήμα. 'Η ἐνημέρωσις συνίσταται σ' ἕνα σημειώμα μὲ τὸν τίτλο καὶ ὑπότιτλος:

Κληροδοτήμα 'Αναστ. Τσοῦφλη Διαθήκη 'Αναστ. Τσοῦφλη, περιεχόμενον τῆς, ἐντελεσταί, κληρονομίας, 'Ακαδημία 'Αθηνῶν, περιουσιακὰ στοιχεῖα κληροδοτήματος, πρόσδοσις αὐτοῦ, κάρπωσης αὐτῶν ὑπὸ τῆς 'Ακαδημίας ἐκ πλάνης κ.λπ.

Γιὰ τοὺς Ζάπτες ἐπιφυλάσσομαι, ἔπειθ' ὅτι τὸ Ζαγόρι μας δὲν διαθέτει τίς στήλες του γιὰ κληροδοτήματα μὴ Ζαγοριστακὰ, νὰ τοῦ στείλω, τὰ ὑπ' ἀριθ. 35 καὶ 36 τεύχη τοῦ Δελτίου πνευματικῆς ἐνημέρωσεως τῆς 'Ηπειρωτικῆς Ἐταιρείας 'Αθηνῶν γιὰ μὴ ἴσως καλῶς ἐνημέρωσιν καὶ γνωριμία του μὲ τοὺς ἀειμνήστους αὐτοὺς εὐεργέτες.

Γιὰ τοὺς Τσερβαριώτες εὐεργέτες ἕνας φίλος μου ἀπὸ τὸ ἴδιον χωριὸ, δὲν τὸν ὀνοματίζω γιὰ νὰ μὴν προσκολληθῶ στὴ μετριότητα τῶν - ἔχει τὸ λόγο.

Αὐτὸς θὰ μπορεῖ νὰ πληροφορηθῇ καλῶς.

Αὐτὸς θὰ μπορεῖ νὰ πληροφορηθῇ καλῶς.

Αὐτὸς θὰ μπορεῖ νὰ πληροφορηθῇ καλῶς.

Αὐτὸς θὰ μπορεῖ νὰ πληροφορηθῇ καλῶς.

Αὐτὸς θὰ μπορεῖ νὰ πληροφορηθῇ καλῶς.

Αὐτὸς θὰ μπορεῖ νὰ πληροφορηθῇ καλῶς.

Αὐτὸς θὰ μπορεῖ νὰ πληροφορηθῇ καλῶς.

Αὐτὸς θὰ μπορεῖ νὰ πληροφορηθῇ καλῶς.

Αὐτὸς θὰ μπορεῖ νὰ πληροφορηθῇ καλῶς.

Αὐτὸς θὰ μπορεῖ νὰ πληροφορηθῇ καλῶς.

Αὐτὸς θὰ μπορεῖ νὰ πληροφορηθῇ καλῶς.

Αὐτὸς θὰ μπορεῖ νὰ πληροφορηθῇ καλῶς.

Αὐτὸς θὰ μπορεῖ νὰ πληροφορηθῇ καλῶς.

Αὐτὸς θὰ μπορεῖ νὰ πληροφορηθῇ καλῶς.

Αὐτὸς θὰ μπορεῖ νὰ πληροφορηθῇ καλῶς.

Αὐτὸς θὰ μπορεῖ νὰ πληροφορηθῇ καλῶς.

Αὐτὸς θὰ μπορεῖ νὰ πληροφορηθῇ καλῶς.

Αὐτὸς θὰ μπορεῖ νὰ πληροφορηθῇ καλῶς.

Αὐτὸς θὰ μπορεῖ νὰ πληροφορηθῇ καλῶς.

Αὐτὸς θὰ μπορεῖ νὰ πληροφορηθῇ καλῶς.

100

Νεα ὅπ' τὸ Τσεπέλοβο

Βαρυχειμωνιά φέτο στὸ Ζαγόρι. Εἴχαμε καλομάθει μὲ τὸν ὥ-
ρατο καιρὸ καὶ δυσκολευτήκαμε
πολύ, τώρα μὲ τὰ χιόνια.

— Ταλαιπωρήθηκαν ὅλα τὰ
χωριά, μὰ καὶ ταλαιπωροῦνται ἂ
κόμα.

— 14 μέρες κι' ἀκόμα νὰ ἔλθει
στὸ Κουκούλι - Καπέσοβο - Τσε-
πέλοβο - Σκαμνέλι τὸ λεωφορεῖο.
Κι' ἄσε τὴ Λάϊστα, τὸ Ἡλιοχώρι,
τὸ Βρυσοχώρι, τὸ Βραδέτο. Αὐ-
τοὶ ἐκεῖ ἐπάνω εἶναι ἥρωες.

— Κακοανοιγμένος ὁ δρόμος
ἀπ' τὰ «γκρέντερ» σὰ νὰ κάνουν
ἀγγραφεῖα τὰ μηχανήματα. Κρῆμα.

— Ἡ συγκοινωνία γίνεται, μ'
ἀφάνταστη δυσκολία καὶ μόνο μὲ
ἀγροτικά αὐτοκίνητα ἢ κανένα
ἀγοραῖο. Ἄν εἶχε ἀνοιχτεῖ σω-
στά ὁ δρόμος, κι' ἔπρεπε, θὰ εἶχε
ἀποκατασταθεῖ ἡ συγκοινωνία μὲ
τὸ λεωφορεῖο.

— Κι' ἄσε τὰ τηλέφωνα. Σιδη-
ρία τὰ χωριά μας. Μὲ πούθενά
τηλεφωνικὴ ἐπικοινωνία. Κι' ὅ-
ταν διορθώθηκαν κάπως ἀπὸ τὸν
ΟΤΕ, δὲ μπορούσαμε νὰ πάρουμε
Γιάννινα. Ὅμως ἀπὸ τὰ Γιάννι-
να μᾶς παίρνουν! Κι' αὐτὸ, ὅπως
δήποτε ὀφείλεται, στήν ὄχι καλὴ
συντήρηση κι' ἐπισκευὴ τοῦ τη-
λεφωνικοῦ δικτύου.

Οἱ τεχνικοὶ ποὺ τὸ συντηροῦν
φταῖνε, ἢ μήπως τὸ τηλεφωνικὸ
κέντρο στὸ χωριὸ μας, πού, κα-
τὰ κάποιον τρόπο, τὸ πῆραν τὰ
χρόνια, καὶ δὲ λειτουργεῖ ὀμαλά;
— Αὐτὴ ἡ ἀνώμαλη τηλεφωνι-
κὴ ἐπικοινωνία, δὲ γίνεται μόνο
τώρα μὲ τὰ χιόνια, μὰ καὶ μὲ τὸν
καλὸ καιρὸ.

Μιά μέρα κάποιος χωριανὸς
μας, ἔπαιρνε τὰ Γιάννινα καὶ βρέ-
θηκε ἀπέναντι ὁ ΟΤΕ Κατερίνης!

Ἔτσι πρέπει νὰ μείνει;

— Καὶ χωρὶς φῶς μερόνυχτα.
Ἔτσι γίνεται καὶ σ' ἄλλες χώρες
μὲ βαρεῖς χειμῶνες; Καὶ μερικὲς
φορὲς, ἔχει φῶς τὸ μισὸ χωριὸ
καὶ τὸ μισὸ δὲν ἔχει.

Κάτι φταῖνε γιὰ τὶς διακοπὲς αὐ-
τές. Δὲν πρέπει νὰ ἐλέγχει τὸ
δίκτυό της ἡ ΔΕΗ;

Κι' ἀκόμα, γιατί δὲν ἀντικατέ-
στησε δυὸ κολώνες ποὺ ἔχουν ἀπὸ
τὴν ἴδια, χαρακτηριστεῖ ἐπισφα-
λεῖς; Μὲ τὰ χιόνια, κι' αὐτὸ θὰ
ἔπρεπε νὰ τὸ ξέρεῖ ἡ ΔΕΗ, ὁ κίν-
δυνος ἀπ' τὸ πέσιμο, εἶναι τρομέ-
ρᾳ μεγάλος, κι' ἡ εὐθύνη πέφτει
ἀκαραία στὴ ΔΕΗ.

— Θὰ πρέπει, οἱ παραπάνω, νὰ
ἐλέγχουν ἀπὸ κάποτε τὰ δίκτυά
τους, ἐν ὅψει τῆς χειμωνιάτικης
κακοκαιρίας κι' ἀκόμα, τὴν ποιό-
τητα τῆς ἐργασίας τῶν ὑφισταμέ-
νων τῶν.

— Ἦσαν καὶ ξένοι, ἀπὸ τὴ Ρό-
δο κι' ἀπ' ἄλλου ποὺ ἦρθαν νὰ πε-
ράσουν τὰ «Δωδεκάμηρα» μαζὺ
μας. Κι' ὅσο ὁ καιρὸς ἦταν καλὸς,
πέρασαν θαυμάσια κι' ἔχουν νὰ
λένε. Μὰ τοὺς πρόγκηξε ὁ χειμῶ-
νας κι' ἔγιναν ἄφαντοι.

— Χριστοῦγεννα καὶ Πρωτο-

χρονιά, τὰ παιδιὰ γύρισαν ὅλα τὰ
σπίτια καὶ τραγοῦδησαν τὰ πα-
τροπαράδοτα κάλαντα. Χαρούμενο
καὶ κεφάλτο τὸ χωριὸ τὶς γιορτές.

— Παίχτηκε καὶ λίγο χαρτά-
κι, γιὰ τὸ καλὸ τῆς χρονιάς, στὶς
Χριστουγεννιάτικες θεγγέρες, στὰ
σπίτια τοῦ χωριοῦ καὶ μολογήθη-
καν κι' ἱστορίες γιὰ «καφούρια»
καὶ παίχτηκαν καὶ «κουκουβά-
στες» καὶ φάγαμε καὶ «λαλαγγή-
τες».

— Ἀπὸ τρόφιμα δὲ δυσκολεύ-
τηκε τὸ χωριὸ, οὔτε κι' ἀπὸ ζωο-
τροφές, γιατί τὰ παντοπωλεῖα μᾶς
κι' οἱ χωριανοὶ μᾶς κάνουν πάν-
τα κουμάντο, ὅπως τὰ μυρμήγκια,
σὰν καλοὶ νοικοκυραῖοι ποὺ εἶναι.

— Καλὴ κι' εὐτυχισμένη χρο-
νιά, τὸ 1980 γιὰ τὸ Ζαγόρι μας.
Τσεπέλοβο 12.1.1980

Ἐκπολιτιστικὸς Σύλλογος Νέων
Τσεπελόβου
«Ο ΤΣΟΥΦΛΗΣ»

Κοινωνικά

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

Ἡ κ. Εὐτυχία Παναγιώτη Σα-
ριανίδη τὸ γένος Δουζμπη ἀπὸ τὸ
Μεσοβούνι γέννησε θυγατέρα στὴ
Θεσσαλονίκη.

★

Ἡ κ. Εὐη Ζήκων τὸ γένος Μεν,
Καρπούζη ἀπὸ τὸν Ἐλαφότοπο γέν-
νησε στὰ Γιάννενα κοριτσάκι.

Τοὺς εὐχόμεθα νὰ τοὺς ζήσουν.

ΓΑΜΟΙ

Ἐγίναν τὸ Δεκέμβριον 1979 στὴ
Θεσ)νίκη οἱ γάμοι τῆς Βασιλικῆς
Σολωμοῦ, κόρης τοῦ Τσερβαριώτη
Δικηγόρου Γεωργίου Σολωμοῦ, μὲ
τὸν Δημήτριο Νικολαΐδη. Τὸ νύ-
πατρο ζευγάρι συγκαίρουμε καὶ
τοῦ εὐχόμεστε χαρὰ καὶ εὐτυχία.

Ρέτη καὶ Φοῖξος Χρόνης

★

Πατρύτηκε στὴν ἐκκλησίᾳ τῶν
Ἀσπραγγέλων ὁ Βύρων Κομπά-
ρος τῆ Σπυριδοῦλα Μπονόβα καὶ
στὰ Γιάννινα ὁ χωριανὸς μᾶς Νί-
κος Τσιπάρης τῆ Γιούλα Τσακού-
μη. Στὰ νέα ζευγάρια εὐχόμεστε
κάθε χαρὰ καὶ εὐτυχία.

ΘΑΝΑΤΟΙ

Ἀγγέλουε μὲ ἀνείπωτη λύπη τὸ
χαῖν τοῖων ἀλησμόνητων Δοβο-
τῶν πρόκειται γιὰ τοὺς ἀδελφοὺς
Τάκη καὶ Λάκη Μπίκα καὶ τοῦ Κώ-
στα Γαζῆ. Καὶ τοὺς τρεῖς τοὺς ἔ-
θαψαν μαζοῦ ἀπὸ τὴ γενέτειρά
τους, τοὺς πρώτους δυὸ τοὺς δέχτη-
κε τὸ γῶμα τῆς Ἀττικῆς καὶ τὸν
τρίτο τῆς Σαλονίκης. Στὸς συγ-
γενεῖς τοὺς ἐκφράζουμε θερμὰ συλ-
λυπητήρια.

★

Πέθανε στὴ Θεσσαλονίκη ὁ ἀεί-
μνητος Εὐθύμιος Δουζμπης ἀπὸ
τὸ Μεσοβούνι ὅπου καὶ τὸν κηδέ-
ψανε.

ΘΑΝΑΤΟΙ

ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ

Β. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ

Πέθανε στὴν Ἀθήνα καὶ θά-
φτηκε στὰ Γιάννινα στὶς 28 Δε-
κεμβρίου ἡ Ὀλυμπιάδα χήρα τοῦ
μακαρίτη γιαιτροῦ ἀπὸ τὸ Σωπο-
τσέλι Βασιλάκη Μιχαηλίδη καὶ
μᾶνα τοῦ μεγάλου Ἡπειρώτη γι-
αιτροῦ Γιώργου Μιχαηλίδη.

Πρὸς τὴν οἰκογένεια Μιχαηλί-
δῃ χρωστάει πάρα πολλὰ ὄχι μόν-
ο τὸ Ζαγόρι, ἀλλὰ καὶ τὰ Γιάν-
νινα κατὰ κύριο λόγο. Ἡ προ-
σφορά τοὺς ἀπὸ ἀποψη γιαιτρικῆς
συμπαράστασης σὲ ὅλους ὅσους
εἶχαν ἀνάγκη ὑπῆρξεν παραδειγ-
ματικὴ καὶ ἀλησιμόνητη.

Ἡ μακαρίτισσα Ὀλυμπιάδα ἀ-
ναδείχτηκε πραγματικὰ μιὰ ἐξαι-
ρετὴ Ζαγορίσια μὲ μεγάλη καρ-
διά. Κατὰ τὰ χρόνια τῆς παραμο-
νῆς της στὰ Γιάννινα, ὅπου ἔμει-
νε μέχρι πού τελείωσε ὁ πόλεμος,
ἐπέδειξε ζηλευτὴ κοινωνικὴ δρα-
στηριότητα. Στὸ πλευρὸ πάντοτε
τοῦ μεγάλου ἀνθρωπιστῆ καὶ ἐ-
ξαίρετου ἐπιστήμονα ἀντρα της
Βασιλάκη δὲν ἔπαυσε ποτὲ νὰ
προσφέρει τὶς ὑπηρεσίες σ' ὅσους
εἶχαν ἀνάγκη, ὄχι μόνο ιατρικῆς
περίθαλψης, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ὅποιο
δήποτε πόνος καὶ κατατρεγμό. Τὰ
ἀνθρωπιστικά της αἰσθήματα γιὰ
πολλὰς δεκαετίες ἔχουν συντελέ-
σει, ὥστε νὰ θεραπευτεῖ ὁ πόνος
πολλῶν ἀναξιόπαθόντων, εἴτε ἀ-
πὸ τὴν τύχη, εἴτε ἀπὸ τὴν ἀνθρώ-
πιν κακία.

Πάντοτε πρωτοπόρα σὲ κάθε
κοινωνικὴ δραστηριότητα. Κατὰ
τὸ 1917 - 18 κατὰ τὸν καιρὸ τῆς
θανατηφόρας γρίππης ὑπῆρξεν
συγκινητικὴ ἡ ἐθελοντικὴ της
προσφορά στὸ στρατιωτικὸ Νοσο-
κομεῖο. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰ μαῦρα
χρόνια τῆς τελευταίας καταχρῆς
τῆς χώρας μᾶς μὲ μεγάλους κιν-
δύνους γιὰ τὸν ἑαυτὸ της καὶ τὴν
οἰκογένειά της δὲν ἔπαυσε νὰ
προσφέρει καθημερινὰ πολὺτιμες
ὑπηρεσίες στοὺς φυλακισμένους ἀ-
πὸ τοὺς Γερμανοὺς στὴν Ζωσιμαία
Σχολή Ἑλλήνων πατριώτες.

Γενικὰ ἡ Ὀλυμπιάδα Μιχαηλί-
δῃ ὑπῆρξε πολὺτιμος σύντροφος
τοῦ μεγάλου ἐπιστήμονα ἀντρα
της γιαιτροῦ, ἀλλὰ καὶ ὑποδειγμα-
τικὴ μᾶνα στὴν καλὴ ἀνατροφή
ποῦ ἔδωκε στὰ παιδιὰ της. Δεῖγ-
μα αὐτῆς τῆς καλῆς ἀνατροφῆς
ἡ μεγάλη εὐεργετικὴ χειρονομία
τοῦ παιδιοῦ της Γιώργου, ποὺ χά-
θηκε τόσο πρόωρα, πρὸς τὰ Γιάν-
νινα, γιὰ τὴν ἔδρυσή της ἱατρικῆς
Σχολῆς στὸ Πανεπιστήμιό μας.

Ἡ ἐφημερίδα μᾶς συλλυπεῖται
θερμότατα τὴν μάχη της κ. Θάλ-
λεια καὶ τοὺς ἄλλους συγγενεῖς
της. Στὸ ἐπόμενο τεῦχος θὰ ἀσχο-
ληθεῖ λεπτομερέστερα μὲ τὶς εὐε-
ργετικὰς πράξεις τῆς Σωποτσελί-
της αὐτῆς οἰκογένειας.

«Τὸ Ζαγόρι μας»

ΔΩΡΕΑΙ ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ

Ὁ κ. Χρηστάκης Καλιώρας
μᾶς ἔστειλε, Δραχμὰς πεντακοσίας
(500) εἰς μνήμην Μαρίας Σπυ-
λιανοῦ Καλιώρα ἀπὸ τὸ ΤΡΙΣΤΕ
ΝΟ.

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΣΤΗΛΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

ΔΡΑΧΜΑΙ 2.000

Φλώρος Ἀρ. Ἀχιλλεύς

ΔΡΑΧΜΑΙ 1.500

Μελανίδου Γεωργ. Νίνα.

ΔΡΑΧΜΑΙ 1.000

Ἀνθόπουλος Γεώργιος

Γιαννακὸς Ἀλέκος

JANNAKOS JOHANN

Δερβένης Στέφανος

Ἰωαννίδου Φρόσω

Κανούρας Νικόλαος

Λώλης Πέτρος

Μουτσοπούλου Κων. Ἐλένη

Μουτσοπούλου Μιχ. Νίκη

Νανόγλου Ἀνδρέας

Παπαϊωάννου Ἰωάννης

Σαριανίδου - Δουζμπη Π.

Εὐτυχία

Στεργιοπούλου Ξενία

Χαρισιάδης Γρηγ. Νέστωρ

Χαρισιάδης Ναπολέων

ΔΡΑΧΜΑΙ 500

Ἀναγνωστόπουλος Χριστὸς

Βαλέκας Γεώργιος

Βασδέκης Δημήτριος

Γαλανόπουλος Γεώργιος

Γεννάδιος Ἀλέκος

Γενεράλης Γεράσιμος

Γιαννακὸς Εὐδοκίης

Δαλκαβούκη Φιλομήλα

Δασκαλόπουλος Δημήτριος

Δριγκοπούλου Ἰωάννα

Ζιαμπίρης Γεώργιος

Θεοδοροπούλου Βασιλική

Θώμος Παναγιώτης

Καβάγιας Γεώργιος

Καρακώστας Ἀλκιβιάδης

Καρούλης Δ. Παναγ.

Καρπούζης Κων)νος

Καθώνη Νεδάλεια

Κοτρώτσου Ἀδ. Ὁδρανία

Λέκκος Γ. Βασίλης

Μάγκου - Παρτσάλη Εὐαν.

Μουδοπούλου Νεοκλῆς

Πανταζῆς Κων)νος

Παραχριστοδοῦλου Χρήστος

Πετροῖδης Χρήστος

Πέτσας Ἰωαν. Βύρων

Πέτσας Ἀπ. Ἀντώνιος

Πίκου Ὀλγα

Πρωτοσύγγελος Δημήτριος

Σιαμπίρης Ι. Κων.

Σκέντζος Ἀθανάσιος

Τζούφης Ἀλκης

Τσέση Μαρτιάνθη

Φλώρος Ἀριστείδης

Χατζηχορήστου Βασίλειος

Χατζῆ - Ποιλιμμένου Τούλα

Χριστοδοῦλου Χριστοδούλος